

מהדורת 'קדן טללי ברכה'

שנה ח' (תשפ"ד)

# אוצר פניני גאוני הדורות והחסידות

◆ מצורעי ◆

מאמרים נבחרים משכיות חמדה, שווים לכל נפש  
מכוונים ומדוממים ככתבם וכלשונם מתוך הספרים הקדושים

זהר המבאר

הכתר והכבוד

בהוצאת ישיבת "אביד יעקב"  
מוסדות "אור מאיר ושמחה" נהריה  
ע"ש כ"ק אדמו"ר רבי מאיר אביחצידא זיע"א

**טו** שבת הגדול  
ראשית אומתנו במסירות נפש  
ברא דאח"ד - מילתא חדת"א

**יב** הארז והענווה  
ניצוץ אורה חסדי לפרשת השבוע  
ספיר ויהלום

**אז** שמירת הדיבור  
והכנה לפסח  
אוצר פניני החסידות

העלונים: אביד יעקב • מילתא חדתא • ספיר ויהלום • ובחרת בחיים • המגיד ממעזיטש • מכתלי בית הדין • מגדנות





שלהם ..... ה  
**תורת אבות** | המתנגה בזמננו הוא חסר דעה ..... ו  
**מגן אברהם** | עון הגאון חמור יותר מכל המדות רעות | תרגום 'שאור' -  
 'חמירא' ..... ו  
**הגש"פ דברי חיים** | עונה פותחת כל השערים ..... ו  
**אמרי חיים** | 'על שום מה' רמז לעונה ..... ו  
**קדשת לוי** | שבת הגדול - מחין דגדלות ..... ו  
**בית אהרן** | 'שבת הגדול' הכנה לחג כ'שבת סליחות' ו'שבת תשובה' | הכנה  
 ע"י סור מרע וע"י שמחה 154 ..... ו  
**בית אברהם** | בחינת שבת שובה ויום הפסחים ..... ו  
**שם משמואל** | אפלו מי שפלתה ממנו כל חיות הקדשה ביכלתו לשוב לתחיה  
 רוחנית בשבת הגדול ..... ו  
**פני מנחם** | שבת הגדול הוא אוצר גדול | פולל כל שבתות השנה ..... ו

**אוצר פניני החסידות**  
**בת עין** | בשבת יש לזהר ביותר בשמירת הדבור ..... א  
**פרי צדיק** | בשבת קודם הפסח מתחילה קדשת פה סח וספור יציאת מצרים א  
**תורת אבות** | צרעת מאה על עון לשון הרע ..... א  
**אמרי פינתס** | דברים בטלים מזיקים לתפלה ..... א  
**ערבי נחל** | מכל דבור בטל נברא משחית רחמנא לצלן ..... א  
**אגרת הקדש** | הלא מאז מזוהרים המה מפני לא לדבר דברים בטלים ..... ב  
**שפע חיים** | גדל הפנים הנגרים בעולמות העליונים מדבורי רכילות ולשון  
 הרע ..... ב  
**יחי יוסף** | חמץ רמז לגאון ומלקת | בענין שמירת הדבור בעת התפלה יש  
 לאחז בגאות ..... ב  
**דברי שלום** | 'חץ מגיד' - לעשות חציצה בדבור ..... ב  
**זרע קדש** | דקדוק לשון הפסוק | בגאלת מצרים יצאו ברגע אחד שלא בהדרגה  
 מאפלה לאור גדול 254 ..... ב  
**מאמרי אדמו"ר האמצעי** | ענין הנגעים אינם על פי טבע גשמי אלא ענין  
 רוחני ..... ג  
**פתוחי חותם** | השב בתשובה צריך להוסיף חיוב ..... ד  
**מחשוף הלבן** | נגע צרעת רמז שהגאולה תהיה על ידי התורה ..... ד  
**ברית אברהם** | אלולא הדבור בבתי כנסת לא היה לגוים יכלת נגיעה בהם ..... ד  
**לקוטי שיחות** | באור ההוראה מענין שבת הגדול בעבודת האדם לקונו .. ה  
**אמרי פנתס** | חמץ במשהו - שיהיה האדם אצל עצמו בעונה וכמשהו .. ה  
**בעל שם טוב** | הגאות מונעת מהאדם להשיג מה שהשיגו כל התנאים  
 והאמוראים ..... ה  
**נעם אלימלך** | על ידי הסתופפות בצל הצדיקים לא יבא לידי גאון ..... ה  
**אור המיאר** | לעולם אין לאדם להתפאר שלמד והתפלל פראוי ..... ה  
**עבודת ישראל** | רשע המתפאר שהניח תפלו ו גם אמר תהלים ולמד פרק  
 משניות ואף נתן צדקה ..... ה  
**שפת אמת** | לא די שהרשעים בעלי גאון אלא שעוד מתפארים בגבהות

**אוצרות גאוני הדורות**  
**ארוחת תמיד** | תפנית מספרי לשון הרע ..... ו  
**מקור ברוך** | יש להכריז על שמירת הלשון ..... ו  
**יהודה יעלה** | קדם בואם של ישראל נתן ה' בלב האמוריים להטמין אוצרות  
**דברי שאול** | נגעים שגראו בבתיים לא באו לידי טמאה ..... ז  
**זהב שקא** | פח הדבור לעורר קטרוגים למעלה ..... ז  
**פלי יקר** | ענין נגעים בעון צרות עין ..... ח  
**מעיל צדקה** | הצר עין כופר בשם הנו"ה ..... ח  
**נזר הקדש** | הצר עין נענש ולוקה תחלה בגופו ..... ח  
**שערי שמחה** | תקון הצר עין שיחשב שביתו ורכושו אינו שלו ..... ט  
**אהבת חסד** | קללה ומארה שורה בנכסי הצר עין ..... ט  
**מעשי צדיקים** ..... ט  
**ספיר ויהלום** | הארה חסידית מן הפרשה ..... יב  
**זוהר הקדוש** | עם פרוש הכתר והכבוד ..... יד

בס"ד



# קו 'מחוברים'

שע"י ממלכת התורה עוז והדר

# 02-803-9999

לשאלות הלכתיות בבית ההוראה הקש 8



# מחוברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

מתחילים  
את היום!

להצטרפות: [newsletter.mechubarim@gmail.com](mailto:newsletter.mechubarim@gmail.com)

ישירות למייל האישי

### נושאים בפרשת מצורע

#### שמירת הדבור והכנה לפסח

##### בת עין

רבי אברהם דב מאברוטש זיע"א

בשבת יש לזהר ביותר בשמירת הדבור

**שמעתי** מאדני אבי ו"ל שאמר בשם הרב רבי ליפא ו"ל, על מה שכתבו הפוסקים (טור אורח חיים ס"ו תל) שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול מפני הגס שהיה בו.

**ואמר** ו"ל, על פי מה שאמרו חז"ל (שבת קיג:) דבור של חל אסור בשבת דכתיב (ישעיה נח יג) 'ממצוא חפצך ודבר דבר' וכו', על כן צריך האדם לשמור את פיו ולשונו מלדבר דברי חל בשבת, ומכל שכן שלא לדבר דברים בטלים או שאר דבורים אשר לא לה' המה, וצריך לזהר מאד יותר מבחל.

'פסח' רמז לשמירת הדבור

**וזה** הוא נקרא בחינת פסח, נוטריקון פ"ה ס"ח (טעמי המצות פ' בא), פרוש ששומר את פיו מלהסיח בדברי חל ולסיח תמיד רק בדבורים קדושים ובתורה. וזהו בבחינת הדבור.

'שבת הגדול' היא 'שמירת המחשבה' ומעלה מבחינת 'פסח'

**אבל** יש עוד בחינה יותר גדולה, והוא בחינת המחשבה, לשמור את המחשבה שתהיה תמיד דבוקה בה'. ובחינה זאת נקראת שבת שלפני הפסח, פרוש בחינת המחשבה שלפני בחינת הדבור פ"ה ס"ח, וקורין אותו בחינת 'שבת הגדול', שהוא גדולה במעלה יותר מבחינת פסח בחינת הדבור כנזכר לעיל. עד כאן דבריו ו"ל:

##### פרי צדיק

רבי צדוק הכהן מלובלין זיע"א

בשבת קודם הפסח מתחילה קדשת פה סח וספור יציאת מצרים

**בשלחן** ערוף אורח חיים (סימן תל) ונוהגין לומר מתחלת עבדים היינו עד לכפר על כל עוונותינו. הענין, אף שיש מצות זכירת יציאת מצרים בכל יום, מפל מקום לספר באריכות ושיהיה כל המרבה לספר הרי זה משבח לא מצינו רק בפסח, ומה טיבו לשבת הגדול.

**אך** בזהר הקדוש (ח"ב מז:) איתא ובשבת במילי דשמיא ובקדושא דיומא בעו לאתערא. קדשה דיומא הינו קדשה המיוחדת לשבת זו, שכל שבת יש לה קדשה מיוחדת, כמו שנאמר 'עלת שבת בשבתו' (במדבר כח א). וכן כתיב 'והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו' (ישעיה סו כג), שכל ראש חדש יש לו קדשה מיוחדת לאותו חדש, וכן כל שבת יש לה קדשה מיוחדת לאותו שבת.

**וכבר** אמרנו במה שאמרם 'ברכתו מפל הזימם וקדשתו מפל הזמנים', דשבת כולל כל הקדשות שיבואו בו' ימי המעשה שאחריו, ושבת מקור הברכה שממנו ישפע קדשה וברכה לו' ימי המעשה.

**וקדשת** חג הפסח, פה - סח, וכן כל קדשת חדש ניסן בכלל הוא גם כן מענין זה, כמו שאיתא בספר יצירה המליך אות ה' בשיחה כו' וניסן בשנה, ובו בא קדשת חג הפסח, פה - סח, לכן בא בו מצות ספור יציאת מצרים וכל המרבה לספר הרי זה משבח, ובשבת שקודם לו שכולל קדשתו מתחיל הקדשה, פה - סח, ונוהגין לומר מתחלת עבדים היינו כו':

##### תורת אבות

רבי אברהם מסלוניקא זיע"א

צדעת באה על עון לשון הרע

**ולקח** למטהר שתי צפרים חיות טהרות וגו', ושחט את הצפור האחת וגו' (יד ד-ה). איתא (ערכין טו:) כי הצרעת באה על עסקי לשון הרע שהוא בקול, לכן צריך לקחת צפרים שעושים פייטוטין.

פגם דברים בטלים גדול יותר מעבירה במעשה

**והנה** מובא בספרים הקדושים כי פגם דברים בטלים גדול יותר מעבירה במעשה ולא מהני תשובה להעלות את הדבורים לקדשה, וכל שכן דברים אסורים וליצנות ולשון הרע.

ענין ב' הצפרים לתקן הקול הקדשה וקול אסור

**וזהו** ענין ב' הצפרים, לתקן את ענין הקול. אחת רומזת על קול דקדשה, ואחת על קול אסור. וכנגד אותו קול אסור של דברים בטלים, וכל שכן דבורי אסור, נאמר 'ושחט את הצפור האחת', שיעקר

ויבטל לגמרי מדה זו של דבורי אסור. **וכנגד** קול דקדשה דהינו תורה ותפלה, שגם קול זה טעון בדיקה, אם הוא על טהרת הקדש ודבורי התורה ותפלה שלו הם כלי פניות, על כן נאמר בזה שייטבלנה בדם, לראות אם נעשה כראוי וכנכון.

**ושלח** אותה על פני השדה, על דרך מאמר הכתוב 'ראה ריח בני כריח השדה אשר ברכו ה' (בראשית כו כז) הרומז למקום שכלו קדש לה'.

פסח - פה-סח | דבורי תורה ותפלה בחיות

**וזה** בחינת פסח, פה-סח, ס"ח בגימטריא תי"ם, שדבורי פה שלו בתורה ותפלה יהיו בחיות דקדשה:

##### אמרי פינתם

רבי פנחס מקאריץ זיע"א

דברים בטלים מזיקים לתפלה

**בשם** הרב ו"ל, שהחזיק מאד להתפלל בהשכמה, ואמר הטעם 'איידער מי די וועלט ווערט פאר פלאדירט, ואמר הוא ו"ל, משמע שמה שמדברים בני אדם אחרים דברים בטלים, הוא מזיק לתפלה.

המונע עצמו מדברים בטלים - בודאי תקבל תפלתו מיד

**והאריך** בחמר דברים בטלים, שלא ידבר ולא ישמיע לאזניו, בודאי אם יסתם אדם פיו ג' או ד' ימים מדברים בטלים, כשיתפלל אחר כך להשם יתברך, בודאי לא יצטרף לבקש הרבה, פי מהרה תקבל תפלתו. (שער סדר היום אות נא)

##### ערבי נחל

רבי דוד שלמה אב"ד סורוקא זיע"א

מפל דבור בטל נכרא משחית רחמנא לעלן

**העובר** עברה בורא קלפה, ובפרט בדבור פה, שייציר שמדבר כל היום ליצנות ולשון הרע ורכילות וכדומה, ודבר קל להאדם לדבר כל היום. ולא ידע פי בנפשו הוא, כי מפל דבור ודבור נכרא משחית אחר, ויוכל לברא ביום אחד פמה וכמה אלפים, מה שאין כן בעשית עברה

סדוק (פסחים מח.), שְהֵעֶסָה מִגְבִּיּה עֲצָמָה, ועל ידי זה נעשין סדקין בעֶסָה, מה שאין בן עסת מצה נשאר שפּל ואינו נסדק.

**והרמז** בזה דהיצר הרע משתדל להכניס בלב האדם גאות, ועל ידי זה נעשה מחלוקת, שאם פוגעים לאחד בכבודו פעם אחת, שוב אינו יכול לשכח את זה, ומזה הבערה ללהב יוצאת, לעשות מריבה גם בעניני קהלה וכיוצא בזה.

**אכל** לפעמים הגאות היא דבר טוב, כגון אם מדברים אליו בבית הכנסת באמצע התפילה, לא ישיב כלום, ושמעתי דמהאי טעמא הנה מנהג בימי הגמרא שפל בני אמניות היו להם בית הכנסת בפני עצמו, כמו שמצינו שהיה בית הכנסת של טרסיים (מגילה כו.), והוא מטעם דכל אמן שונא בני אמנתו (תנחומא בראשית ח), אם בן אם שכנו הוא בעל אמנתו, בודאי שלא ידברו זה עם זה בשעת התפילה (שבת הגדול תשי"ז):

### דברי שלום

רבי אברהם שלום מסטראפקוב זיע"א

**'חץ מגיד' - לעשות חציצה בדבור**

**בהגדה** של פסח, 'חץ מגיד', פרוש שתעשה חציצה בדבורים שלך, שלא תדבר דברים בטלים, ובפרט במקום קדוש ובפרט בעת התפילה יזהר מאד (עמוד א):

## פרשת מצורע

**ובעונותינו** הרבים רבתה המכשלה בזה, שרבים אינם נזהרים מלדבר סרה על רעיהם, ולספר בגנותם של בני ישראל, ומרגלים בכף כבוד מקטנותם.

**וזו** מחמת שלא למדו ארחות חיים בספרי תלמידי ה'בעל שם טוב' הקדוש, ולא עסקו בספרי מוסר ומדות, ואינם יודעים גדל העון הלזה, וכמה צער גורמים לשכינה הקדושה פשמדברים רעה על בני ישראל.

**ואלמלי** היו יודעים גדל החרבן בעולמות העליונים הנגזרם על ידי דבורים רעים על בני ישראל, היו בודאי נזהרים בכל כחם ויכלתם להתרחק מזה עד קצה האחרון.

**דבורי לשון הרע ורכילות בעת התפילה מעכבים הגאולה**

**ומגרע** גרע מה שיושבים בבית המדרש ומדברים דבורים אסורים כאלו, באמצע התפילה או חזרת הש"ץ או קריאת התורה, ובכיוון זה נגרם רחמנא לצלן עכוב הגאולה, ועל דא קצוותינן וצוותינן ולית דמשגח בן (פרשת ויחי תשל"ט):

### ויחי יוסף

רבי יוסף מפאפא זיע"א

**חמץ רמו לגאולה ומחלקת | בענין שמירת הדבור בעת התפילה יש לאחו בגאות**

**והנה** כבר אמרנו, דהטעם דהחמירה תורה על חמץ שהוא בכל יראה ובל מצא, הוא משום דסימני חמוץ מורה על דרכי היצר הרע, ויש ג' סימני חמוץ. א.

שמפל עברה עושה משחית אָחָד, ואיך אפשר שיעשה אדם ביום אחד כמה אלפים עברות, מה שאין בן עברות התלויים בדבור הפה הוא דבר מר מאד.

**זה טעם האזהרה על שמירת הפה**

**ולכן** מאד מאד צריך לשמר את הפה, ומחמת זה פתב הרב בחובות הלכות (שער הפרישות פ"ה) וזה לשונו: שצריך האדם להרגיל את עצמו בסגירת פיו, עד שיהיה מרגל כל כף בסגירת פיו, שיהיה תנועת לשונו יותר כבד עליו מתנועת כל אבריו, והינו לרב החומרא והספנה שיש בתנועת הלשון יותר מבתנועת כל שאר האברים, שמפל דבור נבוא משחית אחר (פרשת כי תצא, דרוש ה)

### אגרת הקדוש

רבי אהרן מטשערנבויל זיע"א

**הלא מאז מזהרים המה מפי לא לדבר דברים בטלים**

**גם** מדברי בפתכים אשר הזהרתים שלא ידברו דברים בטלים ישמרו לעשות, ושומר נפשו ירחק מהם כל היום כלו, ועל כל פנים קדם התפילה ובשעת התפילה, הלא מאז מזהרים המה מפי. (אגרת ששלח אחר פטירת אביו לחסידיו)

### שפע חיים

רבי יקותיאל יהודה מקלויזנבורג זיע"א

**גדל הפנים הנגרם בעולמות העליונים מדבורי רכילות ולשון הרע**

**זאת תהיה תורת המצרע ביום שחרתו והוא אל הכהן** (יד ב)

### זרע קדוש

רבי פנחס מקוריץ זיע"א

**דקדוק לשון הפסוק | בגאולת מצרים יצאו ברגע אחד שלא בהדרגה מאפלה לאור גדול**

**יש** לדקדק על הלשון שאמר זאת 'תהיה' ולא אמר זאת הוא. ויש לבאר, פי הנה בגאולת מצרים היה הגס דרך הפלא ופלא, שהיה ההוצאה מעבדות לחרות ומשעבוד לגאולה שלא בדרך הדרגה מדרגא לדרגא, רק תכף ברגע אחת שהיו בחשך גדול, יצאו ברגע אחת מאפלה לאור גדול.

עתיד להעלות אותנו תכף ומיד ברגע הגאולה לכל המדרגות ולכל המעלות טובות יותר מבגאולת מצרים, פי יהיה יציאת מצרים טפל כמאמרם ו"ל (ברכות יב:).

**הרמוז בלשון הפסוק**

**והנה** המשילו חז"ל הגלות לענין תורת המצרע כו', 'איכה ישבה בדר' (איכה א א), ובמצרע 'בדר ישב' (ויקרא יג מ), כמו שבארנו ו"ל כל זה במדרש איכה, ועין שם.

**וזהו** שאמר זאת תהיה לעתיד תורת המצרע, שזוהו יהיה דרך הגאולה בבחינת טהרת מצרע, שתכף ביום שחרתו בעת רגע הגאולה שיקים מה שנאמר ונורקתי עליכם

**וכל** החשכות הוסר מפל העולמות, רק הכל היה אור גדול, וכאו ישראל פתאום שלא בהדרגה להשגה גדולה ונפלאה, פי אמרו ו"ל (מכילתא בשלח ג) ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, והשגת ישראל בליל התקדשות חג הפסח לילה הראשונה היה יותר מהשגה שהיה להם על הים.

**לעת הגאולה העתידה גם כן יעלה השם יתברך אותנו ברגע אחד לכל המדרגות והמעלות הטובות**

**וכן** לעתיד, אלו היינו אנו צריכים לילך מדרגא לדרגא, הנה צריך זמן ארוך לזה לילך ממדרגה למדרגה, אבל יתברך



רו"ל (ברכות נד.) 'בְּכֹל לְבָבְךָ' (דברים ו ה) בשני יצריך זה יצר טוב ויצר הרע, משפן היצר טוב הוא בחלל הימני שבו הוא משפן הנשמה כמו שהיא במח ממש.

**והנה** הנשמה נתלבשה בגוף גשמי ממש, כמשל הנפש החיונית הנ"ל שהיא רוחנית ונתלבשה בגוף גשמי בדם כו', כמו כן הנשמה שהיא בחינת אלקות כמו המלאך שהיא כח אלקי כו' נתלבשה גם כן בגוף גשמי.

**וראיה** לדבר, שהרי אנו רואים שהתפעלות אלקות הוא דיקא על ידי שכל של נפש הטבעית שמשפלת ומתבוננת בגדלת ה', וההתפעלות הוא מצד הנשמה, כי הרי נפש הטבעית אינה מתפעלת כלל מאלקות, רק ההתפעלות הוא דיקא מצד הנשמה, ועל ידי מה נתפעל, על ידי שכל של נפש הטבעית.

**נמצא** שהנשמה מלבשת בנפש הטבעית. וכן בחינת רצון אשר בנשמה אלקית כו', וכן התפעלות הלב כמו שנאמר 'לבי ובשרי רננו כו'' (תהלים פד ג), שהלב בשר גשמי נתפעל מאלקות שהוא מחמת הנשמה, הרי נראה שהנשמה מלבשת בגוף גשמי.

**והממצע** בין התלבשות הנשמה בגוף הוא גם כן חלקי המים, כי מים הוא חכמה בחינת בטול לאלקות זה הוא הממצע שעל ידו יתלבש הנשמה בגוף כו'.

כשנפגמה הנשמה ברצונות זרים בתאוות עולם הזה נקרא הנגע 'נגעי בני אדם'

**והנה** כל זה הוא כשהנשמה היא בשלמות בכל עשר בחינות רצון ושכל ומדות. אף כשנפגמה הנשמה, הינו שאין לו בחינת רצון לאלקות מחמת שיש לו רצון זר בתאוות עולם הזה, או שאין לו בחינת חכמה אלקית כו', כמו שאומרים 'ואם פגמתי באות יו"ד בחינת חכמה ונתחייבתי סקילה כו'', או בבינה ומדות הנה הפגם, אזי נקרא זה בשם נגעים, 'נגעי בני אדם', שהיא המסתיר ומנגד לבחינת נשמה אלקית. ולכן יכולים צדיקים להפיר על ידי הדפק אפן הפגם בנשמה, כי הדפק הוא מורה על אפן הנשמה אשר בגוף כנ"ל בנפש הטבעית.

ענין הנגעים - הסתלקות אור אבא

**וענין** הנגעים הוא מצד הסתלקות אור אבא, שהוא הסתלקות בחינת אין סוף מצד העדר בחינת בטול, ויש בזה גם כן ב' בחינות נגעים, 'נגע טמא' הינו

ותלוי בפהו דיקא שהוא האומר טמא או טהור, והגם שיש חכם שבקי בסימני נגעים צריך דיקא כהן כו'.

**הנה** אדם הוא א' דם. ויובן זאת בנפש הטבעית החיונית ובנשמה אלקית כו', הנה פתיב 'כי הדם הוא הנפש' (דברים יב כג), וצריך להבין הטעם שהדם מחיה האדם, כי הלא הדם הוא משקה כמו שארי משקות מים ודבש, ומפני מה הדם מחיה כו', כי הרי בצאת הדם אזי ימות האדם, וכמאמר רו"ל רביעית דם שהנפש תלויה בו כו'.

**אך** הענין הוא, כי חיות הנפש הטבעית מתלבשת בדם, והנה מאחר שמתלבשת בדם גשמי אזי החיות נקראת גם כן בשם חיות גשמי, שהרי אנו רואים שהחיות תלוי בדם, שאם הדם הוא זך אזי החיות הוא טוב ואם יש עכוררות בדם אזי החיות אינו חזק, הרי נראה שיש שנויים בהחיות מצד הדם, זה נקרא בשם חיות גשמי.

חיות רוחני וחיות גשמי | התלבשות החיות בדם הגשמי

**כי** יש ב' מיני חיות, הא' הוא החיות אשר מתלבשת בדם נקראת בשם חיות גשמי, וחי רוחני הינו הנפש כמו שהיא קדם בואה לגוף שלא שיהיה שנויים מחמת הדמים כו'.

**אך** כדי שישמש חיות הנפש להתלבש בדם גשמי שאין ערוף ביניהם, צריך להיות בחינת ממצע, והוא חלקי המים המערב בדם, ולכן יש שנויים באפנים שונים, כמו פעין חיות אפן זה וברגל באפן אחר.

**כי** הרי הדם שיה בשניהם אף השנוי הוא מצד חלקי המים המערב בדם, ותלוי החיות לפי אפן מזיגת המים שבכל אבר ואבר, ועל ידי המים הוא שהולך החיות בכל האברים, כנודע דלב פליג לכל שייפין ומהאברים חוזר הדם ללב הוא מצד המים המערב בדם.

**וזהו** ענין הדפק שדופק תמיד ברצוא ושוב, הוא מצד חלקי המים הממשיכים חיות לכל האברים וחוזרים ושבים פידוע.

כאור ענין הנ"ל בענין חיות רוחני של הנשמה

**והנה** ככל הנ"ל יובן גם כן בנשמה, כמאמר רו"ל מה הנשמה ממלא את כל הגוף, פידוע שמשפן הנשמה הוא במח ובחלל הימני שאין בו דם, וכמאמר

מים טהורים' (יחזקאל לו כה), תכף והוא אל הכהן, תכף נעלה ונגיע לפניו יתברך, כי נעלה יתברך אותנו תכף לכל המעלות ומדרגות, ונהיה מובאים לפניו יתברך, על דרך אלקיכם כהן הוא (סנהדרין לט):



**ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד ג)**

**מאמרי אדמו"ר האמצעי**

רבי דב בער מליובאוויטש זיע"א

ענין הנגעים אינם על פי טבע נשמי אלא ענין רוחני

**להבין** ענין נגעים. הנה מבאר ברמב"ם בענין הנגעים הפתוכים בתורה שסימנם הוא שער לבן כו', שאינם כמו על פי טבע, כמו שידוע כי הדם הוא הנפש ואם יש איזה קלקול בדמים אזי נעשה מזה נגעים. הנה לפי זה היה צריך להיות הסימן אדם דיקא ולא שער לבן, מאחר שהוא ממותרי דמים והדם הוא אדם, ואם היתה התורה מדברת בנגעים גשמיים הנ"ל לא שיה שער לבן כו'.

ענין הנגעים הוא הסתרת האלקות מהנפש

**אך** ענין הנגעים האלו הנה ברוחניות, וזהו שנאמר 'אדם פי יהיה כו'' (ג ב), 'אדם' דיקא, וכמו שנאמר 'והכחתי בשבט אנשים ובנגעי בני אדם כו'' (שמואל ב' ז יד).

**כי** הנה פתיב 'בצלם אלקים עשה את האדם' (בראשית ט ו), ופתיב נעשה אדם בצלמנו פדמותנו' (שם א כו), דקאי על הנשמה שהיא חלק אלוך ממעל כו', וכידוע דלכל נפש מישאל יש נשמה, כמו שאומרים 'נשמה שנתת בי טהורה היא כו'.

בחינת 'נגעי בני אדם'

**וענין** הנשמה הוא בחינת אלקות, לכן מיד כשמזכרת על אלקות אזי מתפעלת מאלקות. וענין נגע הנו ההסתרה לאלקות, שאינו נתפעל מאלקות מחמת המנגד כו'. זהו הנקרא 'נגעי בני אדם'.

**וענין** נגע לא שיה אלא דיקא אצל מי שיש לו נשמה - אף אינו מאיר בו מצד המנגד ומסתיר לאלקות כמו שיתבאר, אבל מי שהולך אחר תאוות נפש הבהמית לבד ואין בו כלל בחינת נשמה אין שיה בו נגע, וזהו 'אדם פי יהיה כו'', אדם דיקא.

כאור ענין נגע טמא ונגע טהור

**ולהבין** ענין זאת היטב, וענין ב' מיני נגעים נגע טמא ונגע טהור,

**וכתיב** עוד (ישעיה א כז) 'ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה' דהתורה נקראת 'משפט וצדקה', ועוד 'משפט צדקה' עם הפולל גימטריא 'זו התורה', דעל ידי עסק התורה בָּאָה הגאָלָה.

**זָהוּ** פְּנֵי הַפְּסוּק זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נֶגַע הַצֹּרֵעַ וְלַתַּקָּה, דְּהֵינּוּ עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא הַמּוֹעִיל לְנֶגַע הַצֹּרֵעַ שֶׁהִיא הַגְּלוּת הַזֹּאת הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁנִּקְרָאת נֶגַע צֹרֵעַ כְּגֵד אָדוּם וְשִׁמְעָאֵל. עֵסֶק הַתּוֹרָה הוּא הַמְנַתֵּק מוֹסְרוֹתֵיהֶם וְעִבּוּתֵיהֶם מֵעֲלֵינוּ, וְזָהוּ וְלַתַּקָּה, לְשׁוֹן 'נִתְקָה אֶת מוֹסְרוֹתֵימוֹ' (תהלים ב א).

**וְזָהוּ** שְׁאֵנוּ אוֹמְרִים בַּתְּפִלָּה 'וּבָא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וְלִשְׁבֵי פֶשַׁע בְּיַעֲקֹב נָאִם ה' (ישעיה נט כ), וּמְפָרֵשׁ וְאֵזִיל הַטַּעַם, תִּדַּע בְּמָה יָבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל, הוּא בַשְּׂבִיל 'וְאֵנִי זֹאת בְּרִיתִי אִתְּם אָמַר ה' רוּחִי אֲשֶׁר עָלֶיךָ וּדְבָרֵי אֲשֶׁר שָׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא יִמְוָשׁוּ מִפִּיךָ' (שם פסוק כא), דְּהֵינּוּ כְּשֶׁתְּהִיֶּיז עוֹסְקִים בַּתּוֹרָה זֶה הִיא הַסִּפָּה שֶׁבָּא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל. יְהִי רְצוֹן שִׁיקְרָב בֵּיאת מְשִׁיחֵנוּ לְמַעַן שְׁמוֹ הַגְּדוֹל בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, אָמֵן, כֵּן יְהִי רְצוֹן:



**והזרתם את בני ישראל מטמאתם וגו' בטמאם את משכני וגו' (טו לא)**

**בְּרִית אֲנָרָם**

כִּי יוֹסֵף הַדְּבָר בְּכַתִּי כִּנְסַת לֹא הָיָה לְגוֹיִם אֲלוּלָא הַדְּבָר בְּכַתִּי כִּנְסַת לֹא הָיָה לְגוֹיִם יְכַלַּת נְגִיעָה בְּהֶם  
**עַל** דֶּרֶךְ שְׂכַתְבְּתִי בְּסִ"ד עַל פְּסוּק 'אֲלֵקִים כָּאוֹ גוֹיִם בְּנִתְלַתְד' (תהלים עט א) בְּתַמִּיחָה אִיךְ אֶפְשָׁר זֹאת, לְזַה בָּא הַפְּתוּב כְּמַתְרַץ וְאָמַר, בְּאֶמֶת אִם הָיָה כִּי יִשְׂרָאֵל מְחִזְקִים הַבֵּית הַקְּנֵסֶת וְהִיכַל ה' בְּקִדְשָׁה שְׁלֹא יִדְבְּרוּ בְּבֵית הַקְּנֵסֶת אִז לֹא הָיָה יְכַלַּת לְגוֹיִם שֶׁיְהִיָּה לָהֶם אִיזוֹ נְגִיעָה בְּבֵית הַקְּנֵסֶת, אֲבָל בַּשְּׂבִיל שְׂבָנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָם 'טִמְאוּ אֶת הִיכַל קִדְשֶׁךָ' לְכֵן 'כָּאוֹ גוֹיִם כו'.

רָמַז עַל הַעוֹשִׂים מְנִינִים כְּכִיתָם וְאִינָם רּוֹצִים לִילֵךְ לְבֵית הַקְּנֵסֶת  
**וכעת** אֶפְשָׁר לְפָרֵשׁ דְּקֵאֵי עַל הַעוֹשִׂים מְנִינִים בְּבֵיתָם וְאִינָם רּוֹצִים לִילֵךְ לְבֵית הַקְּנֵסֶת, עַל דֶּרֶךְ שְׂאֲמָרוֹ חַז"ל (בְּרִכּוֹת ט) מִי שֵׁיֵשׁ לוֹ בֵּית הַקְּנֵסֶת בְּעִירוֹ וְאִינוֹ נִכְנָס שָׁם לְהַתְּפַלֵּל נִקְרָא שְׂכָן רַע שְׂנֵאָמַר 'הוֹי עַל כָּל שְׂכֵנֵי הָרַעִים הַנִּגְעִים בְּנִתְלַתְד' (ירמיה יב יד), וּפְרָשׁוּ הַמְּפָרְשִׁים, הַנּוֹגֵ'עִים לְשׁוֹן נֶגַע, פְּרוּשׁ שְׁעוֹשִׂין הַנִּתְלַתְד כְּבֵית הַמְּנַגֵּעַ שֶׁהוּא טִמְאָ וְאִינוֹ רּוֹצֵה לְכַנּוֹס בַּתּוֹכָה.

דְּרָכּוֹ וְאִישׁ אֶן מִחְשְׁבֹתָיו' וְגו'. וְתַחַת מַעֲשִׂים רַעִים יַעֲשֶׂה מַעֲשִׂים טוֹבִים, וְתַחַת מִחְשְׁבוֹת רַעוֹת יְהִי כָּל מִחְשְׁבוֹתָיו תְּמִיד בְּעִבּוּדַת ה' וּבְתוֹרָתוֹ.

**ויקבל על עצמו שלא ישוב למעשיו הרעים**

**וְזָהוּ** שְׂנֵאָמַר וְצָוָה הַכֹּהֵן זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׂכַתְבֵנוּ בְּסִמּוּךְ (פסוק ב). וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים, הֵם מַעֲשִׂים רַעִים, אֲשֶׁר בָּהֶן הִנְנֵעַ, שְׂמַחְמַתְם הָאֲדָם נְטִמָּא מִבֵּית וּמְחוּץ, וְהַשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל מְחוּץ לְעִיר, שִׁיקְבְּלוּ עֲלֵיהֶם שְׁלֹא לְשׁוּב לַעֲשׂוֹתָן עוֹד. אֶל מְקוֹם טִמְא, דְּהֵינּוּ צְרִיךְ שִׁידַע הַשֵּׁב שֶׁהַמַּעֲשִׂים הָרַעִים הֵם טִמְאִים וּמְטִמְאִים הָאֲדָם, כְּדִי שְׁלֹא לְשׁוּב לַעֲשׂוֹתָן, שְׂאֵם יִחְזוֹר לַעֲשׂוֹתָן הָרִי טִמְא אֶת עֲצָמוֹ.

**ולא למחשבותיו הרעות**

**וְאֵת** הַבַּיִת יִקְצַע מִבֵּית סְבִיב, 'הַבַּיִת' הוּא גּוֹפּוֹ, יִסִּיר מִמֶּנּוּ כָּל מִחְשְׁבוֹת זְרוֹת וְרַעוֹת, וְשִׁפְכוּ אֶת הָעֶפֶר, הֵם הַמִּחְשְׁבוֹת, יִקְבַּל עֲלָיו שֶׁהֵם טִמְאִים וּמְטִמְאִים, וְהָרִי עֲכָשׁוּ הַשְׁלִיכֶם לְמְקוֹם טִמְא, כְּדִי שְׁלֹא יִחְזוֹר לְחֻשָׁב בָּהֶן עוֹד, שְׂאֵם יִחְזוֹר שֶׁהֵם טִמְאִים וּמְטִמְאִים.

**ויעשה מעשים טובים ויחשב מחשבות טובות**

**וּבְזָה** יְהִיָּה נִזְהָר, וְלִקְחוּ אֲבָנִים אַחֲרוֹת, הֵם מַעֲשִׂים טוֹבִים הַנִּקְרָאִים אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת אֲבָנִים טְהוֹרוֹת, זֶה יַעֲשֶׂה תַחַת אֶבֶן מְכֻשׁוֹל וְאֶבֶן נֶגַף, שֶׁהֵם מַעֲשִׂים רַעִים שֶׁהִיוּ בְּיָדוֹ. וְעֶפֶר אַחַר יִקַּח וְטַח אֶת הַבַּיִת, הֵם מִחְשְׁבוֹת טוֹבוֹת שִׁיחֻשָׁב לַעֲבֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ, תַּחַת מִחְשְׁבוֹת רַעוֹת שֶׁהִיוּ בוֹ בַּתְּפִלָּה. זָהוּ הַתְּקוּן הַמוֹעִיל לוֹ:



**זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק (יד נד)**

**מַחְשׁוֹף הַלְבָן**

כִּי יַעֲקֹב אֲבִיחֻצִירָא זִיע"א  
**נִגְעַ** צֹרֵעַ רּוּמֵז שֶׁהַגְּאֹלָה תְּהִיָּה עַל יְדֵי הַתּוֹרָה  
צֹרֵעַ רַעֲוֵת רַאשֵׁי תַבוֹת וְסוֹפֵי תַבוֹת דְּשִׁנְיָהֶם דְּהֵינּוּ נִיעַ מְנַגֵּעַ וְצִ"ת מְצִרְעֵת עִם הַכּוֹלֵל גִּימְטְרִיא 'תּוֹרָה', וְהִנֵּה מַה שְׂנֵאָר מְאוֹתִיתוֹת נֶגַע צֹרֵעַת הֵם אוֹתִיתוֹת 'צֹרַע', לוֹמַר דְּעַל יְדֵי עֵסֶק הַתּוֹרָה יְהִיָּה נִגְרַע, שִׁיתְבַּטֵּל עַל הַגְּלוּת, לְרַמֵּז מַה שְׂאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנָם לְבִרְכָה (בבא בתרא ט). דְּכִשְׁרִיבּוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֵסֶק הַתּוֹרָה זֶה הִיא סִפַּת גְּאֻלָּתָם, שְׂנֵאָמַר (הושע ח י) 'גַּם [כִּי] יִתְנוּ בְּגוֹיִם עִתָּה אֶקְבָּצֵם'.

שְׂאִין הַפְּנִיָּה בַשְּׂבִיל מִתּוֹק כָּלֵל רַק הוּא רְצוּעָה לְאֲלֻקָּה לְבַד, וְיִנְגַע אֲשֶׁר הוּא טְהוֹר' מִפְּנֵי שְׂאִין פְּנֵי הַנֶּגַע רַק בַּשְּׂבִיל מִתּוֹק, וּכְמוֹ בְּמִלְקוֹת וְנִקְלָה אַחִיד כו' (דברים כה א) כִּיִּן שְׂלֻקָה הָרִי הוּא כְּאַחִיד כו' (מכות כג).

**באור הפסוק על פי הנ"ל והטעם שפסיקת הנגע היא רק על פי הכהן**

**וְזָהוּ** 'אָדָם כִּי יְהִיָּה בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ', 'אָדָם' דִּיקָא שֶׁהוּא בְּחִינַת נְשִׁמָּה אֲלֵקִית שְׂצָרִיף שִׁיתְפַּעֵל מְאֻלְקוֹת, וְכִי יְהִיָּה בוֹ נֶגַע' שֶׁהוּא בְּבִחִינַת הַהִסְתָּר מְאֻלְקוֹת, וְהוּבָא אֶל הַכֹּהֵן כו'.

**והטעם** שְׂצָרִיף כֵּהֵן דִּיקָא, כִּי כֵּהֵן הוּא חֶסֶד דְּאַבְרָה, וּבְחִינַת אוֹר אֵין סוּף הוּא בְּחֻמְהָ דִּיקָא כְּנ"ל, וְלִכְּן הַכֹּהֵן יְכֹוֹל לְהַמְשִׁיף אוֹר אֵין סוּף כו' מַטַּעַם שְׂשָׂרוֹשׁ מְבַחֲנֵינַת חֶסֶד דְּאַבְרָה, וְאִם רוּאָה הַכֹּהֵן שִׁיכּוֹל לְהִיּוֹת בוֹ הָאֶרֶת אוֹר אֵין סוּף, אֵזִי הִנְנֵעַ טְהוֹר שְׁלֹא יְהִיָּה רַק בַּשְּׂבִיל מִתּוֹק כו' כְּנ"ל.

**וְאִם** לֹא יוּכַל לְהִיּוֹת הָאֶרֶת אֵין סוּף אֵזִי הִנְנֵעַ טִמְאָה, כִּי אֵין פְּנֵי הַנֶּגַע בַּשְּׂבִיל מִתּוֹק רַק 'טִמְא טִמְא יִקְרָא', טִמְא גְּמוֹר כו', אֲבָל אִם יְכֹוֹל לְהִיּוֹת הָאֶרֶת אוֹר אֵין סוּף אֵזִי טְהוֹר כו' כְּנ"ל וְד"ל (תקע"ז עמ' סט וְאֵילֵךְ):



**וצוה הכהן וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע והשליכו אותה אל מחוץ לעיר אל מקום טמא, ואת הבית יקצע מביית סביב ושפכו את העפר אשר הקצו אל מחוץ לעיר אל מקום טמא, ולקחו אבנים אחרות והביאו אל תחת האבנים ועפר אחר יקח וטח את הבית (יד מ-מב)**

**פְּתוּחֵי חוֹתָם**

כִּי יַעֲקֹב אֲבִיחֻצִירָא זִיע"א  
**הִשָּׁב** כְּתוּבָה צְרִיד לְהוֹסִיף חוּזֵק  
**וְצָוָה** הַכֹּהֵן וְחִלְצוּ אֶת הָאֲבָנִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְגו'. אֶפְשָׁר לְרַמֵּז כָּל הַפְּסוּקִים הָאֵלֶּה עַל הַשֵּׁב בַּתְּשׁוּבָה שִׁישׁוּב בְּלֵב שְׁלֵם, וּכְשִׁישׁוּב, יוֹסִיף חוּזֵק עַל חוּזֵק כְּדִי שְׁלֹא יִחְזוֹר לְשִׁלֵּט עֲלָיו יִצַר הָרַע, כִּי כְּבָר שְׁלֵט עֲלָיו וְהָיָה תַחַת יָדוֹ, וְאִם לֹא יְהִיָּה עֲכָשׁוּ תְּקִיף בַּתְּכִלִּית מִיַּד יִחְזוֹר יִצַר הָרַע לְמַקּוֹמוֹ בְּבַתְּחִלָּה.

**ויעזב מעשיו ומחשבותיו הרעים**

**וְצָרִיף** הָאֲדָם הָיָה הַשֵּׁב, שִׁיעֲזֹב כָּל מַעֲשִׂי הָרַעִים וּמִחְשְׁבוֹתָיו אֲשֶׁר לֹא טוֹבִים, וּכְמוֹ שְׂאֲמַר הַנְּבִיא (ישעיה נה ז) 'יעזב רשע

### אור המאיר

רבי זאב וואלף מז'טומיר זיע"א  
לעולם אין לאדם להתפאר שלמד והתפלל  
כראוי

ושמעתי אחד קדוש מדובר, שכל אחד ואחד הולך מבית הכנסת ומתפאר בעצמו לומר שהתפלל כראוי ונכון, ואין לך זלוול גדול מזה, כי באמת אלף שנים אולי יחיה האדם, והלאוי שיתפלל עכ"פ בכל שנתו פעם אחד כראוי וכנכון (ד"ה וידבר ה):

### עבודת ישראל

רבי ישראל מסוּז'ניץ זיע"א  
רשע המתפאר שהניח תפלו ונגם אמר תהלים ולמד פרק משניות ואף נתן צדקה וזה מצינו ונשמע מרשע שמתפאר בזה הלשון: ב"ה הנחתי טלית והתפלן והתפלתי, גם אמרתי תהלים ומעמדות, ולמדתי פרק משניות, ונתתי פרוטה לצדקה – ומי כמוני צדיק וישר (פרשת חיי שרה ד"ה ויהיו):

### שפת אמת

רבי יהודה אריה לייב מגור זיע"א  
לא די שהרשעים בעלי גאווה אלא שעוד מתפארים כנבחות שלהם ועל הרשעים נאמר עם אדם לא ינגעו כו' לכן ענקתמו גאווה. פי' לא זאת שהם בעלי גאווה רק עוד מתפארים בנבחות שלהם, פי טח עיניהם מראות השלמות האמתית (פרשת תוריע תרמ"א ד"ה במד):

אחר שיוצא האדם מכלבולי היצר ומתעלה אל לו להתנאות אלא להתמלאות בבושה ודרך האמת הוא, שכשזוכה אדם לצאת קצת מכלבולי היצר אז צריך לחול עליו בושה ממה שעבר עליו זמן זמנים בדברים בטלים, ולא לכא לידי גאווה ח"ו, רק אדרבא לפי תקונו יבוש יותר. ועיי' הבושה יכול לשוב ולתקן כל אשר עבר עליו (פרשת תצא תרל"ד):

השם יתברך מסכב שיוכל האדם לקבל הטובה ללא גאווה וזו מטרת כל הרעות שבועולם כמו שמצינו פמה פעמים נפלאות השם יתברך בדרך זה שיוכל האדם לקבל הטובה שלא יבטלנה על ידי רגל גאווה, ונראה שכל הרעות שבועולם הם לכוננה זו להכניע האדם (פסח תרל"ג ד"ה לחם עוני):

### לשונות של אור

#### גאווה

#### אמרי פנחס

רבי פנחס מקוריץ זיע"א  
חמץ במשהו – שיהיה האדם אצל עצמו בענוה וכמשהו  
ענין בעור חמץ, לבער הגאווה ולרובק בענוה, כי טבע השאור לעלות, והינו הגאווה. וזה אין בין חמץ למצה אלא משהו, שיהיה האדם אצל עצמו משהו וכו':

רכ המשגעים נשתגעו מחמת גאווה  
אמר בשם רבי נחום בשם הבעש"ט, שרב משגעים נעשים מחמת גאווה שהיו גדולים גדולים ופעם אחת שלא יכלו לגמר גאונם, זייער גדלות אויסיפין, עיי' נשתגעו:

#### בעל שם טוב

רבי ישראל בעל שם טוב זיע"א  
הנאות מונעת מהאדם להשיג מה שהשיגו כל התנאים והאמונים  
בשם הבעל שם טוב ז"ל, האדם יכול להשיג מה שהשיגו כל התנאים והאמונים רק הנאות מעכב ואינו מניח להשיג, ועצבות נמשך גם כן מגאות כי הוא מחשב בעצמו ששכפי גדל ערכי שאני איש חשוב מאד, הנה צריך להיות לי התלהבות וכו' (הנהגות שבס' בית אהרן):

#### נעם אלימלך

רבי אלימלך מליז'נסק זיע"א  
על ידי הסתופפות בצל הצדיקים לא יבא לידי גאווה  
אל הצדיקים השלמים, ואז בודאי יצאל מהפניות, פי היצה"ר אין בו כח לשלט שם במקום הצדיקים. וגם זאת שאינו באפשר לכא לו איזה פניה, כראותו מעשה הצדיקים שהוא רב מאד יחד לבו בקרבו לאמר איך אתגאה במעשי נגד מעשה הצדיקים (ד"ה א"י זאת):

#### הרמז בלשון הפסוק

וזהו שאמר 'טמאו' דיקא, פרוש שיש מישאל עצמם שמחזיקין היכל ה' כבית המנגע ואין רוצין לכנס לתוכה, לכן בשביל זה באו גוים כו'.

וזהו שאמר 'יהרתם כו' מטמאתם, ולא ימתו בטמאתם של גוים ועל ידי מה, לזה אמר בטמאתם דיקא את 'משפני' הינו הבית הכנסת כנ"ל, השם יתברך יכפר.

### שבת הגדול

#### לקוטי שיחות

רבי מנחם מנדל מליובאוויטש זיע"א  
כאור ההוראה מענין שבת הגדול בעבודת האדם לקונו

מציאותו של יהודי היא – 'שבת'. כתיב (ישעיה נד יג) 'יכל בניך למודי ה', כלומר, 'תלמידי ה' [(כפרוש הידוע המובא במאמרי כ"ק מו"ח אדמו"ר)]. שמה מובן שכל יהודי הוא בבחינת 'תלמיד חכם' – תלמידו של החכם האמתי, הקדוש ברוך הוא, שענין החכמה אצלו בתכלית השלמות, עד שלא בחכמה ידעא' (תקו"ז הקדמה יט), וברי 'תלמיד חכם איקרי שבת' (זוהר ח"ג כט) וכו'.

וזהו הקשר דשבת עם ישראל. שהרי בהקדמה למתן תורה נאמר (שמות יט ה) 'ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש', עד לתכלית השלמות בענין הקדושה – ממלכת כהנים, כפרוש בעל הטורים: 'כהנים גדולים'. ומכיון שמציאותו היא 'שבת', הרי מובן שגם בהיותו בעולם דלמשה, ובעת עסקו בעניני העולם, מציאותו האמתית היא – שבת, ולא עוד, אלא ששפועל עליו גם במציאות העולם – שלמות הבריאה.

ועל זה באה ההוספה ד'שבת הגדול' – שלמרות שנמצא כבר בדרגת 'שבת', עליו להוסיף בזה עוד יותר, עד להוספה באופן של גדלות – 'שבת הגדול'. ובלשון הכתוב (תהלים פד ח): 'לכו מחיל אל חיל', ובזה גופא – באופן ד'אין להם מנוחה', הינו, שאינו הולך לנוח בינתיים, אלא תמיד נמצא הוא בתנועה של הליכה 'מחיל אל חיל', משבת סתם – לשבת הגדול. וענין זה בא לידי בטוי גם בפעלתו בעולם – לגלות בעולם את הענין ד'גדול הנוה ומקלל מאד בעיר אלקינו' (תהלים מח ב), שיהו הענין ד'שבת הגדול':



### תורת אבות

רבי משה מקורבין זיע"א

המתנאה בזמננו הוא חסר דעה

מי שמתנאה בזמננו הוא חסר דעה, כי כל בעל שכל יודע שאין ממה ובמה להתנאות:

### מגן אברהם

רבי אברהם מטריסק זיע"א

עון הגאווה חמור יותר מכל המדות רעות

| תרגום 'שאור' - 'חמירא'

הבעל גאווה זוקף קומתו ודוחק רגלי השכינה, והוא בבחינת השאור שהבצק מגביה ועולה למעלה, ועון זה הוא היותר חמור מכל המדות רעות. וזה מרמז במה שהתרגום של 'שאור' הוא 'חמירא', שמדת הגאווה היא בבחינה כוללת שכוללת כל המדות רעות וחמור וגרוע יותר מכלם (פרשת צו):

### הגש"פ דברי חיים

רבי חיים מצאנז זיע"א

עונה פותחת כל השערים

'ושאינו יודע לשאל'. מי שהוא יודע, יודע בעצמו שאינו יודע, את פתח לו - מן א' עד ת' נפתח לו שערים:

רמז על ענין העונה

'ותרבי' - אדם יכול למדד את עצמו לרבן של ישראל. 'ותגדלי' - יכול לשקל את עצמו במשקלת שהוא גדול. 'ותבאי בעדי עניים' - הינו שמקשט במצות ותקשיטין דאורייתא. 'שדים נכנו' - שיש לו תלמידים. ובקמת יאת ערם

ועריה מן המצות:

### אמרי חיים

רבי חיים מאיר מוויז'ניץ זיע"א

'על שום מה' רמז לענוה

'מה' הינו ענוה כמו שנאמר 'ונחנו מה', וזהו 'מצה זו שאנו אוכלים על שום מה', כי מצה מורה על מדת ענוה דאינו מתנפח:

### שבת הגדול

### קדשת לוי

רבי לוי יצחק מברדיטשוב זיע"א

שבת הגדול - מחיך דגדלות

ומזה הטעם פתבו הפוסקים ששבת שלפני פסח קורין אותו 'שבת הגדול' על שם נס הגדול שנעשה בו וכו', רמזו לנו שישאל בעת הזאת עבדו להשי"ת במוחין הגדלות:

### בית אהרן

רבי אהרן מסקלין זיע"א

'שבת הגדול' הכנה לחג כ'שבת סליחות'

'ושבת תשובה' | הכנה ע"י סוד מרע וע"י שמחה

קדם פסח 'שבת הגדול', וקדם ר"ה 'שבת סליחות', וקדם יום כפור 'שבת תשובה', וכן שבת שלפני כל יום טוב הוא הכנה ליום טוב וכו', ולכך אנו צריכים בזה הכנה ליום טוב וכו'.

השבת לעשות הכנה ליו"ט, הינו להתרחק מהרע ולהתקרב לטוב וכו', אנו צריכים לעשות הכנה דיליה בשמחה:

### בית אברהם

רבי אברהם מסלונים זיע"א

בחינת שבת שוכה ויום הכפורים

שבת הגדול הוא בחינת שבת תשובה, וגם בחינת יום הכפורים שהיא כעשור לחדש:

### שם משואל

רבי שמואל מסוכטשוב זיע"א

אפלו מי שכלתה ממנו כל חיות הקדשה

ביכלתו לשוב לתחייה רוחנית בשבת הגדול

ענין 'שבת הגדול' הוא שרגש החיות שקבלו ישראל בקריאת פרשת החדש יצא לפעל בשבת הגדול, וכמו גוף מת שעמד לתחייה והתחיל לצאת ולבא ברגליו. וע"כ אפלו מי שהיה בשפל המדרגה עד מאד, ואפלו בבחינת רשעים בחייהם שקרוין מתים, בכחם אז לשוב לתחייה ולאור באור החיים (צו ושה"ג תר"פ):

### פני מנחם

רבי פנחס מנחם מגור זיע"א

שבת הגדול הוא אוצר גדול | כולל כל שבתות השנה

שבת הגדול, אין יודעים את ערכו, אוצר גדול, כולל כל שבתות השנה:

## אוצרות גאוני הדורות

בענין 'שמירת הלשון', מובא בגמ' בע"ז (ט:), שרבי אלכסנדר הכרזי, 'מאן פעי חיי, מאן פעי חיי, התאספו אנשים רבים אליו, ואמרו לו שהם רוצים חיים, אמר להם, "מי האיש הקפץ חיים אהב ימים לראות טוב: נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה" (תהלים לד, יג-יד). ויש להבין, מנין למד רבי אלכסנדר שיש להכריז דבר זה? עוד יש להבין, מדוע כפל דבריו ואמר 'מאן פעי חיי, מאן פעי חיי'.

ונראה לבאר, שרבי אלכסנדר דקדק בלשון הפסוק, שמאחר שהתחיל בלשון נסתר ואמר "מי האיש", הנה צריך להמשיך ולומר 'נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה', ומהו שאמר 'נצר לשונך מרע ושפתך מדבר מרמה' בלשון נוכח. ומזה הכרית, שכונת דוד לומר, שמאחר

המצרע ביום טהרתו שתורתו שפסק בה גרם לו יום טהרתו, ואי לא בר הכי הוא שהוא עם הארץ והובא אל הכהן ישפיל דעתו שיבוא לרגלי הכהן וישפיל רוחו וכזה יטהר.

### מקור ברוך

רבי ברוך פאייטוסי זצ"ל

יש להכריז על שמירת הלשון

הגמ' בערכין (טו:), פרשה, זאת תהיה תורתו של מוציא שם רע. וכן מבאר שם 'כל המספר לשון הרע, נגעים באים עליו'. וכן מבאר שם (טו:) 'על שבועה דברים נגעים באים', והראשון שבהם הוא 'לשון הרע'.

זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד ב)

### ארוחת תמיד

רבי שמואל מודיליאנו זצ"ל

תקנת מספרי לשון הרע

אומר 'והובא אל הכהן' דמשמע שיביאו המצרע אל מקום הכהן, והרי אחרי כן אמר 'ויצא הכהן'. ואפשר לומר שבאה תורתנו ללמדנו סדר רפואת הצרעת, דאיתא בערכין (טו:) אמר רבי חמא בר חנינא מאי תקנתיה של מספרי לשון הרע, אם תלמיד חכם הוא יעסק בתורה, שנאמר (משלי טו ד) 'מרפא לשון עץ חיים' וכו', ואם עם הארץ הוא ישפיל דעתו, שנאמר (משלי טו ד) 'וסלף בה שבר רוח'.

וזהו מה שאמר כאן זאת תהיה תורת



אף שהיה אמת, וכדאיאתא בערכי פסחים (ק"ג): טוביה חטא וזיגוד אסהיד ביה יחידי, ונגדיה ליה לזיגוד משום לשון הרע אף שהיה הדבר אמת, וכמו שפסק הרמב"ם (דעות פ"ה ה"ב).

**ורב** המון טועים בסכרם דאין לשון הרע נקרא אלא בשקר, וצועקים לומר דאיך יהיה אפשר זה באומר דבר שהוא אמת ויהיה עליו אסור לשון הרע. אבל האמת אינו כן, אלא אפלו כשאומר אמת כל שהדבר יוכל להזיק לחברו באיזה ענין שיהיה כבר יש עליו אסור לשון הרע.

**והענין** הוא, דלשון הרע אף שהוא אמת, מלבד דיש בדבר הזק גדול על פי פשוטת כמבאר בש"ס ובמדרשים שגורם להרג נפשות והורגת שלשה, מלבד זה אף כלפי מעלה בשמים יש בדבר הפסד גדול, דכל זמן שלא ספר אותו שום אדם, אפתי אין בענין ההוא פגם גדול כל כך ואין עליו כל כך קטרוג בשמים, אבל כשחברו מספר אותו בלשון הרע לכבוד אותו ולהזיקו, גם המקטרגים אשר למעלה בשמים יש להם כח יותר לעורר הפגם על האיש שעשה אותו דבר שנאמר עליו הלשון הרע, ולהמשיך עליו ענשים ודינים יסורים.

**ונמצא** דאותו איש שספר לשון הרע אמת על חברו, מלבד הרעה שעשה לו בעולם הזה עוד גרם לו רעה בשמים ממעל, ולכן פסע הקדוש ברוך הוא על ישעיה הנביא באמרו (ישעיה ו' ה) 'בתוך עם טמא שפתיים אנכי יושב, וכן על אליהו שאמר (מלכים א' י"ט) 'קנא קנאתי וכו', בעזבם את תורתך, אף שלא היה למטה שום צד הזק להם, מפל מקום היה בזה הזק להם למעלה.

**אך** לכאורה קשה, הא למעלה בלאו הכי היו יודעים מאותו ספור הנאמר על אותו האיש, ואם כן אפוא למה יגרם הספור קטרוג יותר. אף באמת יש גם לדבור פיו של אדם כח לגרם למעלה קטרוג, וכן זכות. ולזה הראה לנו הקב"ה בתורתו הקדושה בטהרת נגעים הבאים על חטאים הללו שתולים רק בדבור פיו של הכהן, וכל זמן שלא אמר הכהן 'טמא' אף שבאמת יש שם נגע מפל מקום אינו טמא, להראות שיש בדבור פיו של אדם כח לטמא או לטהר, ומזה ידעו להזהר ולהשמר מלשון הרע, כי הדבור עושה רשם גדול לקטרג על האדם, וכן ללמד עליו זכות.

**נראה לי בכית (יד לה)**

**דברי שאול**

רבי שאול מלויטנבאך זצ"ל

נגעים שנראו בכתים לא באו לידי טמאה

**אמרו** רוב"ל בסנהדרין (ע"א). בית המנגע לא היה ולא עתיד להיות, ולמה נכתבה אלא דרש וקבל שכר. לכן אמר ויאמר ה' אל משה ואל אהרן 'לאמר' רצה לומר שאמר להם דין נגע בתים כדי לדרש ולקבל שכר, אבל במעשה לא היה ולא עתיד להיות. ואמר כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת, רמז כי תבואו אתם משה ואהרן אז אתן בבית, וכמו שמשלה ואהרן לא באו לארץ ישראל, כך לא היה בית המנגע.

**ויש** לומר דכאמת נראה כנגע היה בכתים, אבל לא בא לידי נגע, שמא לזה אמר 'לא היה ולא עתיד להיות', לכן נאמר ו**בא אשר** לו הכית והגיד לכהן לאמר, רצה לומר האמירה יהיה, ומהו, כנגע נראה לי כי באמת לא היה נגע ממש.

**וצוה הכהן ופנו את הכית בטרם יבא הכהן לראות את הנגע ולא יטמא כל אשר בכית**

(יד לו)

**זהב שבא**

רבי שמעון גרינפולד זצ"ל

כח הדבור לעורר קטרוגים למעלה

**ופרש** רש"י ז"ל וכן הוא במדרשי חכמינו ז"ל, שכל זמן שאין כהן נזקק לו אין שם תורת טמאה. ויש להבין מדוע הראה לנו הקדוש ברוך הוא בתורתו רק בדיני נגעים כן, שאף שהוא באמת טמאה מפל מקום כל זמן שלא טמא אותה הכהן בפיו לומר 'טמא' אפתי אין בו טמאה, מה שאין כן בשאר דיני התורה, דאם הפשוט באמת טרפה או נבלה אין נפקא מנה באמירת החכם, ואפלו לא אמר הוא אסור. וגם גוף הדבר קשה, כינן שהוא טמא באמת ויש בו נגע, איך בשביל שלא אמר הכהן 'טמא' לא יהיה בו עוד טמאה.

**ונראה** לומר הטעם, דהרי מבאר במדרש וברש"י ז"ל דהנגעים באים בחטא לשון הרע, והנה אסור לשון הרע הוא אפלו באומר אמת, רק שהדבר הוא בנין ומזיק לחברו כבר אסור לספר אותו אף שהוא אמת, וכמו שהיה אצל דוד, דאנשי געילה וגת היו מספרים על דוד לשון הרע

שכל אדם חפץ בחיים, על פן יש להוכיחם באפן של הכרזה, שתחלה ישאל "מי האיש החפץ חיים", ויבדאי שכלם יבואו לשמע את התשובה, וכשיתאספו לפניו אז יאמר להם "נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה". ומאחר שצריך לומר את הדברים בדרך הכרזה, על פן אמר זאת פעמים, בדרך המכריזים שכוללים את דבריהם.

(באדיבות 'מכון חכמי ספרד' נתיבות)



**כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בכית ארץ אחוזתכם. ובא אשר לו הכית והגיד לכהן לאמר כנגע**

נראה לי בכית (יד לד-לה)

**יהודה יעלה**

רבי יהודה חיים הפהן זצ"ל

קדם בואם של ישראל נתן ה' בלב האמוריים להטמין אוצרות

**יש** לדקדק, שלכאורה די היה לומר כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת, ותבות 'אשר אני נתן לכם לאחזה' תרות הן. ועוד, שלשון 'אשר אני נתן' הוא לשון הרה, שמשמעה שפעת הוא נותן, והלא כנ"י טרם נכנסו לארץ. עוד יש להבין, מדוע אמר הכתוב 'כנגע נראה לי בכית' בכ"ף הדמיון, הלא נגע ממש הוא.

**ויראה** לכאר, עפמ"ש רש"י (שם יד, ד), 'בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותן הכית ומוצאם'.

**ומעתה**, מה שאמר הכתוב 'אשר אני נתן' בלשון הרה, הוא משום ששכר עתה משים ה' בלב האמוריים להטמין את אוצרותיהם בקירות הבית כדי שיהנו מהם ישראל, ועל ידי מעשה זה מכין ה' כבר עכשו את ארץ כנען "לאחזה" בשביל ישראל.

**וזהו** שאמר הכתוב 'כנגע נראה לי בכית' כלומר כשיכנסו לארץ ויראו את הנגעים אין זה בשביל להענישם, אלא פונת ה' לטובת ישראל כדי שיהנו משלל אויביהם ולכן נראה 'כנגע', אף לבסוף רואים שזו מתנה טובה מאת ה'.

(מכון חכמי ספרד' נתיבות)



**ובא אשר לו הכית והגיד לכהן לאמר כנגע**

גנותם של צרי עין

פלי יקר

רבי שלמה אפרים מלונטשיץ זצ"ל

ענש נגעים בעון צרות עין

כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם (יד לר). יש לזקדק למה פרט אצל נגעי הפתים 'כי תבאו אל ארץ כנען' יותר מבשאר מיני נגעים, גם מאמר 'אשר אני נתן לכם לאחזה' פלו מיתר כי זה ידוע, גם באמרו 'ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם' הנה ליה לומר 'בפתים' [וכו'].

והקרוב אלי לומר בזה שעקר הטעם בעבור צרות העין, כמו שאמרו חז"ל (ערכין טו) מן פסוק 'ובא אשר לו הבית' זה שיחד ביתו לו לעצמו ולא היה מהנה ממנו אחרים, כי לבעבור זה נתן ה' לו לאחזה בית מלא כל טוב, לנסותו אם ייטיב מביתו גם לאחרים, כי לי הפסוק והנהב אמר ה' (תגי ב ח) וכל מה שהאדם נותן לאחרים לא משלו הוא נותן, כי אם משלחן גבוה קא זכי ליה.

לכך נאמר כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נתן לכם לאחזה, כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה (תהלים מד) כי אם ימין ה' רוממה, לתת להם נחלת גוים, ואין מקום לצרי עין לומר כחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה, שהרי ה' הוא הנותן לך כח ואחזה, ואם פן דין הוא שתתנו משלו לעניי עמו.

ואם לא תשמעו בקול דברו ותהיו מן צרי העין המיחסים האחזה אל עצמם, אז ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם, רצה לומר במקום שאתם מיחסים האחזה לכם כאלו אתם האוחזים בה בכת ידכם, לכך נאמר מיד 'ובא אשר לו הבית זהו שיחד ביתו לו לעצמו לומר שבכחו ועצם ידו בנה ביתו.

מעיל צדקה

רבי אליהו הפה"ן זצ"ל

הצר עין כופר בשם הנו"ה

צרות עין, שחושב שכל העולם שלו ואינו רוצה להנות שום בריה, כופר בשם הנו"ה שם פן ארבע אותיות, ולכן מביא השם יתברך עליו ארבעה מיני

נגעים, להורות כי לא בלחו יירש הארץ. [צורר המור, הביאו הילקוט ראובני פרשת תזריע]

אמר הכותב, איך מי שהוא צר עין ואינו עושה צדקה כאלו כופר בשם פן ארבע אותיות. ונראה דכיון דמלוגה ה' חונן דלי' (משלי יט ז), לכן כיון שאינו נותן לעני מכרז דכופר בשם הנו"ה ברוף הוא, דאם איתא דמודה איך אינו חושש על כבודו, כיון שהנותן לעני כאלו נתן לו כפככול, ולזה אמר הרב כל שאינו רוצה להנות שום בריה כופר בשם הנו"ה.

עוד נראה, דשם הנו"ה מורה שהוא יתברך מהנה היותו, ולכן זה שהוא צר עין ואינו רוצה שיהנו אחרים משלו, חושב שמה שנותן יחסר ואינו מתמלא חסרונו לעולם ולכך קופץ ידו מלתו, ואם היה מודה שהקדוש ברוף הוא מהנה היותו, היה נותן באמרו הקדוש ברוף הוא יהיה מהנה לי מה שחסר[תי], אם פן מכרז דכופר בשם הנו"ה המהנה היותו.

ולכך מביא עליו ארבעה מיני נגעים, על שפפר בשם פן ארבע אותיות המהנה לאדם מארבע יסודות, מים ועפר אש ורוח, שמהם מתהווים הארבע לחות, לחה שחרה, לחה אדמה, לחה ירקה, לחה לבנה, שבהתגבורתם נולד באדם ארבע מיני נגעים. (סי' א דש)

נזר הקדוש

רבי יחיאל מיכל מגלוגא זצ"ל

הצר עין נענש ולוקה תחלה כנוצר

כתבו המפרשים דהא דלא קאמר (ויק"ד יז) סתמא 'אין הקדוש ברוף הוא פוגע בנפשות תחלה' ודקדק לומר 'אין בעל הרחמים' וכו', הינו להורות שאין זה אלא מצד הרחמים, אבל מצד הדין ראוי לפגע בנפשות תחלה, וכענין שנאמר (יחזקאל יח ט) 'הנפש החטאת תמות'. והלכך חזינו כמה זימנין שהחוטא נפגע בנפש תחלה, באשר אין העולם מתנהג תמיד ברחמים אלא בעת רצון, אבל לפעמים מתעורר הנהגת הדין בעולם לכמה סבות ידועות.

ואם פן גימא מה שאמר בתנחומא (מצורע ט) דבישראל אין פוגע בנפשות תחלה ובעכו"ם פוגע בנפשות תחלה, לפי שאין זה אלא מצד הרחמים, והקב"ה דן את העכו"ם במדת הדין, ומה שבאמת נשתנו על העכו"ם מישראל בזה, הטעם מבאר על פי מה שאמרו רז"ל ביבמות (עט) שלשה

סימנים יש באמה, רחמנים וכלישינים וגומלי חסדים, אבל עכו"ם אינם בני רחמנים וגומלי חסדים, שנאמר (דברים יג יח) 'ונתן לך רחמים ורחמך', ומהאי קרא נמי דרשינן (שבת קנא:) שכל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים, וכל שאין מרחם על הבריות אינו מרחמין עליו מן השמים, ולכן אין מדה זו אלא בישראל שהם בני רחמנים.

ומיהו ודאי אפלו בישראל לא אמרינן הכי אלא ברובא בכלל רב האמות, אבל ודאי נמצא גם בישראל קצת אנשי אבירי לב הרחוקים מצדקה וחסד כאשר עינינו רואות, וכבר אמרו רז"ל (רות רבה א ט) באלימלך שנענש על צרות העין בעניי, אבל בניו נענשו על חטא אחר על שנשאו נשים נכריות, ולא מצינו בהם עון צרת העין, ואם פן ניחא דדוקא בבניו כתיב לשון 'גם' להורות שפגע תחלה בממונם ולא פגע בנפשות תחלה, אבל אבימלך דהיה לו צרות עין בעניי ולא היה מרחם על הבריות, נדון במדת הדין ונפגע בנפש תחלה [וכו'].

וממילא ניחא נמי גבי נגעים, דודאי הכי נמי בכל העונות שהנגעים באים עליהם אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, אלא תחלה באים על ביתו ואחר כך על בגדיו ואחר כך על גופו, והא דבקרר כתיב איכא נגעי הבית לבסוף, טעמו מפרש בצדו באמרו 'ובא אשר לו הבית דדרשינן לה אצרות עין, מי שמניח לו ביתו, ובנגעים על צרות העין המדה בהפך שפוגע בנפשות תחלה כיון שאינו מרחם על הבריות.

ולכך תלה הכתוב נגעי הבית בעין הרע, אף על גב דבאים גם על שאר העברות שהנגעים באים עליהם משום דאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, שאין זה אלא בנגעי הבית הבאים מתחלה, אבל הכא בקרא דמירי בנגעי הבית הבאים בסוף צריך לומר הטעם משום צרות העין.

ומהא נמי שמעינן שעל צרות העין בא גם פן נגעי הגוף, דאי לאו הכי אפתי קושיא לא מתרצא אמאי לא כתיב נגעי בתים ברישא כיון דאין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחלה, אבל השתא דעל צרות העין בא גם פן נגעי הגוף ניחא, דמהאי טעמא אקדים קרא נגעי הגוף משום נגעים הבאים על צרות העין, שבזה הוא המדה בהפך מטעם הנזכר. (כ"ר פא א)



שערי שמחה

רבי שמחה בונם סופר זצ"ל

תקון הצד עין שישב שבתו ויכושו אינו שלו

ובא אשר לו הבית והגיד לכהן לאמר כנגע נראה לי בבית. וכבר תמהו שהיה די במה שכתוב 'והגיד לכהן', ומדוע כפל 'כנגע נראה לי בבית'. וגם מפני מה לא אמר 'בביתי', כיון שהמצוה שאשר לו הבית יבוא אל הכהן בעצמו ולא על ידי שליח.

נראה לי, כי אמרו ודרשו (ימא יא:), שנגע בית בא מפני צרות עין, וזה שכתוב 'ובא אשר לו הבית', מי שמיוחד ביתו לו שאינו רוצה להשאיל כליו ועל ידי זה בא נגע הבית, וזה יהיה מעורר לאדם שלא

יידוע דעל ידי הנגעים הכרח הבית לבסוף לירד לכליון, וכמו שכתוב (שם יד מה) 'ונתן את הבית את אבניו ואת עציו וכו', ואם כן בימינו, אף שהשם יתברך בחסדו אינו רוצה לשלח נגעים על הבתים, אבל מכל מקום מארה נשתלח בנגסיו, ויורדין לכליון על ידי זה, וכמו שאמרו במדרש שהבאתי למעלה.

והטעם דהוא מדה במדה, דלפי שהוא צר עין, ואינו רוצה לעשות שום חסד ורחמים עם חברו להננותו משלו, גם על נכסיו שורה כח הדין הגמור בלי שום חסד כלל, וממילא מכרח להיות ביתו חרב על ידי זה, כידוע, דעל מדת הדין לבדו אין העולם יכול להתקיים. (ח"ב, פ"א)

יחשב שהכל שלו, ובכחו ובעצם ירו עשה את החיל הזה, ועל ידי כן אינו מהנה לאחרים גם כן, רק לאחר הנגע יחזור מדעה הרעה הזה, ויחשב הבית כאלו אינו שלו, רק הכל לה' שאתה ושלך שלו.

על כן אמר שזה מי אשר לו הבית, שמתחלה חשב שהבית לו, ולאחר הנגע יבוא אל הכהן ויגיד לו כנגע נראה לי בבית ולא בביתו, כי עכשו חושב כאלו אינו עוד ביתו, רק בית סתם.



אהבת חסד

רבי ישראל מאיר הכהן מראדין זצ"ל

קללה ומארה שורה בנכסי הצד עין

מעשי צדיקים

ולא דבר עם איש על כף, וכעבר זמן נשכח הדבר.

לאותו עורך דין היה משפט קשה, אשר כל הסימנים הראו שהוא יצא חייב בדינו, עצה אחת היתה לו, לפנות אל ידידו הפקיד הגבוה מעיר המלוכה פטרבורג, ולבקש שישתדל עבורו לחלצו מהצרה.

לא הסס הרבה ונסע לפטרבורג, ובואו סר אל בית מכירו, ותכנן לפגשו בבית בטרם יסע הלה אל לשכתו בממשלה, הוא מסר לשומר הבית פתק להודיע מי הרוצה להתקבל, והשומר חזר והודיע כי האדון עסוק, ואין לו פנאי לראות את פניו.

"האם אמרת מי אני", שאל בתמהון, ענה השומר בכעס, "אדוני יודע קרא וכתב, והוא ראה את הפתק בו כתבת את שמך", השתומם העורך דין, "האם אותי לא ירצה האדון לקבל, היתכן", הוא דחף מעות לידי השומר שישוב ויברר מה ארע, אף הלה בשלו, "לאדון אין זמן, רק בזאת אוכל לסייע לך, אחר הצהרים בשובו מהלשכה, אכנס שוב להזכיר את בקורך".

חזר העורך דין בצעירים, ושוב חזרה תשובת השומר, "האדון מסרב לקבל", הוא חזר נדכה ושחוח לבית מלונו תפוס בשרעפיו, "מה קרה לאדון זה, ידידי מכבד", אך בידעו כי לולי עזרתו לא יוכל משפטו להסתיים בכי

יצא וכתב שחרור מהצבא בידו, מיד שב בשרו כבשר נער קטן ויטהר. (אספמלויה המאירה)



וצוה הכהן ולסח למטהר שתי צפרים חיות טהורות ועץ ארז ושני תולעת ואוב (יד ד)

ברש"י, מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאותו כתולעת וכאזוב.

אפטרופוס של העניים ושבורי הלב בעירו היה רבי מנחם נחום קפלן מהורדנא זצ"ל, ורגיל היה לספק את צרכיהם, לצורך כך היה מסתובב בין כל בתי העיר, ומזכה את הכל במצות הצדקה.

כאשר דפק פעם בדלת אחד החדרים במלון בעיר, ישב במקום עורך דין מבני העיר והמתיק שיחה עם יהודי בעל משרה ממשלתית גבוהה מפטרבורג, כשפתח עורך הדין את הדלת וראה את רבי נחום נצב, הבין את מטרת בואו ופנה אליו בזעם, "אין לי זמן אליך, לך לשלום".

המשיך רבי נחום והתחנן, "יותר מנדבה לעניי העיר לא אבקש ממך", אולם עורך הדין גזעמו טרק אחריו את הדלת, הדבר נודע בעיר, כי פאר העיר והדרה נפגע מעורך דין פלוני, הכל קצפו וזעמו איך יעז איש מזרע היהודים למלא קלון את פני האיש אשר כל העם יכבד ויקדש, אך רבי נחום לא תבע את עלבונו

זאת תהיה תורת המצדע ביום טהרתו והובא אל הכהן, ויצא הכהן אל מחוץ למחנה וראה הכהן והנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע (יד ב-ג)

משיבח היה הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקומרנא זיע"א את כחו של הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקוליני זיע"א בדברי תורתו, מוסגל הוא להטמין את פגנותיו ואת רעיונותיו הנשגבים, באמרות ובפרושים קלים ופשוטים שאפלו פשוטי העם מסגלים להבין, בנוסף רגיל היה במליצות על משקל הכתובים, ופותח בכך שערי ישועה ורחמים עבור הנצרכים.

כאשר הגיע אליו בשבוע שבו קראו בתורה פרשת מצרע, בחור שנקרא להתגיס לצבא האוסטרי ובקש להתפלל עליו פי יפטר מן הגזרה, פרש לו רבי חיים אברהם את הפסוקים מפרשת השבוע לאמר.

זאת תהיה תורת המצדע ביום טהרתו, אף לפני רגע היה טהור וצח, ולפתע נהיה מצרע, מדוע, משום 'הובא אל הכהן', כי בא לפני הצדיק שיתפלל עליו ופעל זאת הצדיק למענו, 'ויצא הכהן אל מחוץ למחנה', כאשר אף יצא יצא מלפני ועדת הגיוס, ראה הכהן 'הנה נרפא נגע הצרעת מן הצרוע', ומיד ישוב בשרו כבראשונה.

אכן כך היה, כבוא הבחור לפני ועדת הגיוס, פרוחה לפתע בהרת עזה בכל גופו עד כי מהרוהו הרופאים לצאת מלפניהם, טרם ידבקו בצרעתו. ויהי אף

**היתום** תאר את מצבו האמלל, "זֶה כָּמָה יָמִים שְׂאִינִי מוֹצֵא מְנוּחַ לְכַף רַגְלִי, אֲכַל כְּמַעֲט וְאֵינִי בָּא לְפִי, וּבָאוּ מִיָּם עַד נֶפֶשׁ, כִּי כָלְתָה אֵלַי הָרַעָה וְאֵין מִצִּיל לִי, בְּיָאוֹשֵׁי הַגְּדוּל, עוֹמֵד אֲנִי וּבוֹכָה לְפָנַי שׁוֹכֵן מְרוֹמִים, שְׂעִירָנִי בְּשַׁעַת צָרָתִי".

**נבמרו** רחמי מרת אבֶלס על היתום האמלל, היא סכנה עצמה עבורו ופתחה לפניו את שערי ביתה, שם קבעה לו חדר מיוחד בפנת הבית אליו הכניסה כל צרכיו, אף דאגה לו לרופא ממחה שטפל בו במסירות עד שמחלת הצרעת הרפתה ממנו, והוא נרפא כליל.

**גם** אחר שהבריא המשיך הבחור להתגורר בית משפחת אבֶלס, שם היה לו מטה שֶׁלָּחַן כֶּסֶף וּמְנוּחָה, וְדָאָגוּ לוֹ תְּדִיר לְכָל צָרְכָיו, בעוד הוא עושה חיל בלמודיו בישיבה ומתעלה במעלות התורה והיראה.

**חלפו** שנים רבות, היתום הצעיר עלה לגדלה והתיישב על כסא הרבנות בעיר סערדהלי ויצא שמו לתהלה בכל קצות תבל, הוא רבי יהודה אסאד בעל שו"ת **יהודה יעלה**, שהיה אחד מגדולי רבני הונגריה.

**ביום** מהימים הגיעה השמועה אל רבי יהודה אסאד, כי מרת אבֶלס נלקחה לבית עולמה, הוא שלח אחר גבאי החברה קדישא, ופקד עליהם כי בעת הלוייתה יכניסוה אל היכל בית הכנסת הגדול שבעיר לספד לה ולבנותה, כראוי לאשה כשרה וצדקנית.

**התפלאו** גבאי החברה קדישא וטענו כי הדבר אינו מקבל, מיום הקמת הקהלה בעיר לא נשמע כדבר הזה, להכניס ארון של אשה לבית הכנסת, וכיצד דורש הרב לשנות מהמנהג, אך הוא סרב לקבל את דברי הגבאים.

**הגבאים** הכרחו לצית לפסק הרב ויהם כל העיר לשמע הדברים, איש לא נעדר ממסע הלוייה, משהתפרסם בעיר כי הרב עצמו מבקש להספידה בהיכל בית הכנסת הגדול, באו כל בני הקהלה הגדולה לשמע את דברי ההספד.

**כאשר** הכניסו את הארון פתח רבי יהודה ואמר, "שמעו נא, לאשה זו שהלכה היום לעולמה עליכם לתן תודה, ולדעת שכל מה שזכינו שעירנו היא מקום תורה, עיר מלאה חכמים וסופרים, ובה ישיבתי הגדולה בה לומדים ארבע מאות בחורי

להשתדל עבורו בחלונות הגבוהים, עד שיצא זכאי בדינו. (תולדות מנחם)



**זאת תורת אֶסֶר בו נגע צרעת אֶסֶר לא תשיג ידו בטרתו (יד לב)**

**בהיותו** ילד בן עשר שנים, התייתם רבי יהודה אסאד זצ"ל מאביו רבי ישראל ששמש כחיט בעיר אסאד, אמו שנותרה אלמנה בודה לא האריכה ימים, והסתלקה אף היא בקצור ימים, בתחלת ימי בחרותו נותר רבי יהודה ללא אב ואם.

**טרם** פטירתה שלחה אותו אמו אל רבי יהושע ביכלר זצ"ל שפנה כרבה של סודיץ, אצלו ילמד את מקצוע השחיטה ותהיה פרנסה בידו, משעמד רבי יהושע על כשרונותיו ושאיפותיו המיוחדות של הנער, שלח אותו אל אחיו רבי אהרן סודיטץ ביכלר זצ"ל, שפנה כרבה של סערדהלי והחזיק בעירו ושיבה גדולה וחשובה.

**הנער** המחנן עשה חיל בישיבה, אף משבקש היתום הצעיר לשבת בשלוח באהלה של תורה, קפץ עליו נגע צרעת שהלכה והתפשטה בגופו, מבלי שיהיה אי מי בעולם שיאג ליתום האמלל.

**כעבר** ימים ספורים עמד רבי יהודה שעה ארצה בקרן רחוב בעיר סערדהלי ובכה תמרורים, אף איש לא עצר כדי להציע עזרה או להתענגן בסבת בכיו, רק אחר זמן ממשיך עצרה לידו אשת רבי ישראל אבֶלס, מנכבדות הקהלה המקומית, ושאלה לפשר בכיו.

**הנער** הצעיר ספר כי הוא יתום בודד ונעזב, שמו יהודה, והוא נולד בעירה קטנה בשם אסאד הסמוכה לבודפשט שבהונגריה, אביו ואמו אינם בין החיים והוא לומד בישיבה בעיר, לאחרונה קפצה עליו מחלת צרעת שפשטה בגופו.

**מלבד** סבלו מעצם המחלה, גלה היתום עד מהרה כי הכל מתרחקים מחברתו ומסרבים לשהות עמו תחת קורת גג אחת, בחורי הישיבה שהבחינו בצרעתו, גרשוהו מבית המדרש לרחוב מחשש הדבקות, גם בעלי האכסניה שדבר מחלתו נודע להם, הודיעוהו כי אסורה עליו הכניסה יותר.

טוב, אמר בלבו להשפיל עצמו לפניו, לבוא למחרת ולהמתין עד שיצא האדון מביתו, אולי יחוס אולי ירחם.

**הוא** עשה כן, וכצאת האדון מביתו הסיר כובעו מעליו ובקול תחנונים קרא, "הוד מעלתו, שלום", אף הלה הסיט עיניו ולא הגיב, עשה עצמו כאינו שומע, עלה על המרכבה הממתנה ליד ביתו, והתרחק מהמקום.

**הוא** בא במבוכה, ידידו מפנה ערף אליו ומתנכר לו ומה יעשה עתה, אל מי יפנה בצר לו, לעזב את פטרבורג בידים ריקות לא יכול, כי זמן המשפט קרב ובא, ומי יודע כמה זמן עלול הוא לשבת בבית הסהר, לא היתה לו בררה אלא לעשות את הנסיון האחרון, להשפיל עצמו לעפר, בשוב האדון כעבר כמה שעות מלשכתו, יפל לרגליו בבכיות כי יחוס וירחם עליו.

**המתין** לו העורך דין זמן רב, ובשובו מלשכתו נפל לרגליו בדמעות חמות ובתחנונים שיקבלהו לביתו, כי צרה ממשמשת ובאה עליו, אז פתח האדון פיו וגלה לו את סוד רחוקו, "אם אתה העזת לסגר את הדלת בפני רבנו רבי נחום מהורדנא, ראוי אתה שייסגרו את הדלת גם בפניך".

**נסה** עורך הדין להצטדק, אף הלה שסע את דבריו, ובטון פסקני אמר, "לא אשמע ממך כל הצטדקות, אחת תוכל לעשות ואז תראה את פתח ביתי, סע בחזרה להורדנא, ובקש מרבי נחום רחמים כי יסלח לך בעד העלבון שהעלבת אותו.

**לא** אאמין לך עד שהוא עצמו יכתב לך בפתק כי סלח לפשעך, ללא אשורו אין לך מה לחזור כי הדלת לא תפתח לפניך, את מה שאמרת בסלוק רבי נחום, "אין לי זמן אליך", אפעיל כנגדך.

**אבל** ויחפוי ראש כהמן בשעתו, עשה העורך דין את הדרך הארצה להורדנא דליטא, כדי להשיג את הפתק המבקש. רבי נחום, עמוד החסד והחמלה, קבלו בסבר פנים יפות, ומיד כששמע את מבקשו, סלח בלב שלם ונפש חפצה, ישב וכתב פתקה אשר בה ציו, "מעולם לא מצאתי עצמי נעלב ונפגע, כי לא לקחתי את המקרה ללבי".

**בשהפתק** בידו נחפז העורך דין שנית לפטרבורג הבירה, ומיד נפתחו לפניו הדלתות כמאז ומקדם, ידידו הטיב



פעבר זמן לא רב נצב בית הכנסת הגדול על תלו כבתחלה, מאז תקון הכל, והתפללו בו כמנהג ודת ישראל בהשקט ובטח. (שמן הטוב)



זאת התורה לכל נגע הצרעת ולנתק (יד נד)

**לאחר** התמנותו של הרה"ק רבי מנחם מנדל מוורקא זיע"א להנהגת העדה, תמוך בו הרה"ק רבי מנחם מנדל מקוצק זיע"א שהעריכו ביותר, ואף דחק בו לפני כן לטל על שכמו את על ההנהגה.

**מאחר** והרבי החדש מאן להנות מהחסידים, פתחה הרבנית חנות היין לצרף פרנסת הבית, ממנה רכשו החסידים יין כדי להעמיד על שלחן הרבי בעת עריכת השלחן.

**לאחר** חג השבועות הראשון לנשיאותו, באו וספרו בהתפעלות לפני הרבי מקוצק כי כשלת אלפי איש נהרו לוורקא, כדי לעשות את חג מתן תורתנו בצל הרבי החדש, לשמע הדבר שאל הרבי מקוצק את מקורביו, "האם נתן רבי מנדל ידו לקבלת שלום מפל אחד מהבאים".

**כאשר** השיבוהו בחיוב, שמח ואמר בצחות לשונו, "אם כך הוא באמת רבי הראוי לתפקידו, הנותן יד לשלשת אלפי איש ואינו נעשה מצרע מכך, סימן יפה לו". (הצדיק השותק)



להורות ביום הסמא וביום הסהר זאת תורת הצרעת (יד נז)

**כשהגיע רבי שלום הדאיה זצ"ל** ארצה מארם צובא, הוצעה לו דירה טובה ומרווחת בשכונת הבוכרים בירושלים, אף לפליאת המקורבים ותר על הדירה הגדולה בשכונת הבוכרים והעדיף להתגורר בדירה קטנה וצנועה הממקמת בשכונת "אהל משה" הסמוכה לבתי ברוידא.

**לימים** גלה באזני אחד ממקורביו את הסבה לדבר, מאחר ובאזור הבוכרים השפה המדברת היא ערבית, השפה המדברת בביתו, הוא חושש שיכשול בעוון שמיעת לשון הרע, מה שאין כן השפה המדברת בשכונת אהל משה היא הלאדינו, שפה שאינה מקרת לו, שם יוכל לגור בשלום בתקנה שלא יכשול בעוון שמיעת ודבור לשון הרע. (בטעני הלשון)

יהודי המקום לבנות את בית הכנסת הגדול, מהר השר להרים את חלקו, ואף נתן בהלוואה סכום הגון לראשי העדה.

**גם** בהתקדם הבניה לא טמן השר ידו בצלחת, דרש ואף והיה מערה עד לפרטים הקטנים ביותר, כאשר הגיעה עת הנחת אבן הפנה, הזמין השר את ידידו הכמר, וכבדו להניח את האבן הראשונה ליסוד הבנין.

**הכמר** שהיה מכסף גדול, פעל בכשפיו בעת הניחו את אבן היסוד לטמא את בנין בית הכנסת, עד שבפי אנשי טשורטקוב מקבל היה מדורות קדומים, כי העשרה ראשונים שחנכוהו בתפלתם יצאו לתרבות רעה, הכל ידעו על אי אלו מבני בניהם של אותם עשרה שהתרחקו רח"ל.

**כאשר** נתקבל הרה"ק רבי צבי הירש מטשורטקוב זיע"א לאב"ד בעיר, לא נסללה עדין דרו המלך אליה, והוא נאלץ להגיע אליה דרו ההר, בעודו במבואות העיר במדרון ההר, הריח את רוח הטמאה אשר השריש בה המכשף, וזעק מרות, "טמאה גדולה השריש המטמא הרע הזה בעיר".

**הרב** המשיך בדרך, כבואו לשולי העיר, עצר אצל בית קטן שכתליו רעועים ומטים לפל, בו התגורר איש צדיק וישר אשר נטה שכמו לסבל על תורה לשמה שהיה מקנה רבי איציק היבש', ועמד כמשתומם מרתק למקום.

**אחר** התבטא באזני בני לוינו כי הוא מרגיש בריח תורה לשמה, והמליץ עליו את הכתוב (בראשית כו ז) 'ראה ריח בני בריח שדה אשר ברכו ה'. פעבר זמן לא רב, הפך רבי איציק לתלמידו המובהק של רבי צבי הירש.

**הרב** המשיך בצעויו ובחלפו סמוך לאחד הבתים, אמר כי הוא מרגיש ריח טמאת בר מינו, מיתר לצינו כי אמת יהגה חפו, בבית אותה שעה היה נפטר שכוב על השרקע.

**כאשר** קרב הרב לבית הכנסת, החל לדבר רתת, צעק ואמר, "מה זה ועם מי זה הפליא לעשות המכשף הרשע הזה, ינסה כחו נגדי ונראה דבר מי יקום". הוא חלץ נעלו, והחל להכות על כתלי בית הכנסת.

**אחר** צוה על בני העיר לחלץ האבנים ולסתור את הבנין עד היסוד, להשליכן הרחק מהעיר ורק אחר כך לבנותו מחדש.

חמד מפלגים בתורה ובקראת שמים, הכל בזכותה, גם כל תורת וחייתי הגשמית והרוחנית, רק בזכותה".

**התפלאו** השומעים לשמע דברי השבח הנדירים, ולא הבינו פונת רבם הגדול, אז ספר רבי יהודה את אשר ארע עמו באותם הימים בהם היה יתום עזוב בלי מכיר, חולה במחלת הצרעת, ורק היא הצילה את נפשו מרדת שחת. בזכותה עלה בידו לחזור ולשבת על התורה ועל העבודה. (לא יסור שבט מיהודה)



וראה את הנגע והנה הנגע בקירת הבית טקעוורת ורקוקת או אדמדמת ומראיהן שפל מן הקיר (יד נז)

**קבוצת** יהודים שנדדה ברחבי תימן בתקנה למצא את פת לחמם, הודמנה בערב שבת לכפר בו היתה קהלה יהודית והם נמנו וגמרו לעשות במחצתם את השבת, בשבת בבקר הודיע לץ מבני החבורה, כי בשעת קריאת התורה הוא יגרם שכל מתפללי הכפר ירקרוו כעורבים.

**אותה** שבת היתה פרושת מצרע, והצעיר העלה בידים ורכש את עליית רביעי, כשנקרא לעלות ולקרא בתורה כמנהג בני תימן, שבש את המלים בפסוק ל"ז ובמקום 'שקעוורת ורקוקת', שנה ואמר שקעוורת ורככות, מיד נזעקו בני תימן הדקדקנים ונסו לתקן שגיאתו בקריאות בינים מכל עבר, שקעוורת, שקעוורת.

**הקריאות** שאכן דמו לקריאות עורב, גרמו לפרצי צחוק מצד חבריו שידעו על התכנית, אולם לדאבונם לא עברו ימים רבים עד שהלץ חלה במחלה קשה, ונפח את נשמתו, הכל האמינו כי הדבר בא לו כעונש, על פי שם ללעג דברי תורה. (החלוץ מתימן)



וצנה הפה וחלצו את האבנים אשר בהן הנגע והשליכו אתהן אל מחוץ לעיר אל מקום טמא (יד נז)

**בערים** רבות בכל קצוי תבל, נהוג היה בעבר כי כל הנהגות ומעשי העיר נקבעו רק על פי שר העיר, הוא היה בעירו כמלך וכשליט, באפשרותו להתערב ואף להכריע בכל ענין קטן כגדול שנעשה במרחביה.

**העיר** טשורטקוב לא היתה שונה מערים אחרות באותה תקופה, וכאשר החלו

פרשת מצורע

הארז והענווה

סיפר הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, בעל 'אבן האזל' ורבה הנודע של סלוצק: הגאון רבי הלל פריד זצ"ל, כיהן חתנו של רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל, כיהן כאב"ד ומורה צדק בקהילת הוורודנא והאיר את עיני שואליו בהלכה. רבי הלל היה מגדולי דורו ומגאוני הזמן, ותורתו היא אחת מהחוטמים המשולשים המרכיבים את הספר 'חוט המשולש' אשר בו שאלות ותשובות מאת רבי חיים מוולוז'ין, חתנו רבי הלל מהוורודנא, ובנו של רבי הלל הוא רבי אליעזר יצחק פריד ראש ישיבת וולוז'ין.

ביום מהימים הגיע להוורודנא רבי של חסידים, אשר שמו לא נתפרש ולא נודע לנו כי אם זה שהיה מממשיכי דרך רבינו אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א. אותו צדיק עבד את עבודת קדשו ביד רמה כשרבים ממבני הוורודנא מגיעים להסתופף בצילו. התפלל בהתלהבות, בעוז ובתעצומות, וסחף אחריו את הציבור ברגשי קודש. בשולחנות הטהורים שערך נשא דברי תורה וחסידות כיד השם הטובה עליו.

שעות רבות הקדיש הצדיק לקבל את הקהל למתן עצה ותושיה, ורבים מתושבי העיר נכנסו אליו כש'קוויטל' בידיהם, עם בקשה לברכה ולישועה. הרבי התעניין אצל כל אחד מהם על מצבו בתורה וביראת שמים, וכרך את ברכותיו בתביעה רוחנית לעלות ולהתעלות בעבודת השי"ת. אף היה מוסיף ונותן עצות טובות ומועילות לחיזוק האדם, והציבור היה יוצא מחוזק עם קבלות טובות וברצון עז להתעלות בתורה ולהרבות במעשים טובים.

עוף השמים הולך את הקול והשמועה אודות רבי זה שהגיע לעירו הגיע לאזניו של רבי הלל מהוורודנא: צדיק בא לעיר! הנה הגיע לכאן רבי

מופלג בחכמה ויראה הנותן ומייעץ עצות טובות ונאמנות לחיזוק בלימוד התורה וליראת שמים. מי רואה אותם יוצאים, הרהר רבי הלל לעצמו, ואינו יוצא עמהם! אם אנשים רבים נהנו מרבי זה עצה ותושיה והתחזקו מדברי אלוקים חיים אשר השמיע באוזנם, הייתכן שלא אהיה גם אנכי שם לדרוש את השם?! הלוא זה ממש כמי שחבריו נמנים לדבר מצוה והוא אינו נמנה עמהם.

מאיך, עצר רבי הלל את עצמו והרהר: היעלה על הדעת שאדם כמוני יתבשם מדברי תורתו ויקבל עצותיו של אדם הנמנה על מקהלות החסידים, והלוא אנכי חתנו של רבי חיים מוולוז'ין, תלמידו הגדול ושומע לקחו של הגאון רבי אליהו מוילנא, הוא הגבר אשר הכין ידיו לקרב אצבעותיו למלחמה נגדם. במחשבות אלו היה רבי הלל חוכך בדעתו לכאן ולכאן ואינו מצליח להגיע לידי החלטה האם ילך לבקר אצל הרבי אם לאו. לא היו לו ימים רבים להתלבט, שכן ככלות שבווע ימים מבואו של הרבי להוורודנא, התפרסמה השמועה בשער בת רבים כי בדעתו לעזוב את העיר כבר למחרת היום ולצאת בכי טוב בשעה מוקדמת של שחרית. הערב הוא איפוא הזמן האחרון בו מתקיימת קבלת קהל אצל הרבי.

כיון שנודע כך לרבי הלל, גמר בדעתו והחליט: אם לא עכשיו אימתי, ומצוה שבאה לידי לא אחמיצנה, כי אם לא אלך עתה אל הרבי - מי יודע אם עוד תזדמן לידי. תוך כדי החלטתו הליכתו הרבי, חלפה מחשבה במוחו של רבי הלל: גם כי אלך אל הרבי, שמא אינני חייב לומר לו שמי ושם אבותי ולציין באזניו כי הנני אב"ד ומורה צדק של העיר. מה אפסיד אילו אציג את עצמי כיהודי פשוט, אחד מתושבי העיר המבקש לקבל דעת מוסר

וחכמה מפיו של הרבי. המתין רבי הלל עד לשעה מאוחרת בלילה, שעה שבה הסתיימה קבלת הקהל ואין איש מאנשי המקום שיכולים לומר לרבי או לגבאי כי הוא רב העיר, ועשה את דרכו אל בית האכסניה של הרבי. למזלו ולשמחתו הדלת הייתה פתוחה, ועד מהרה מצא רבי הלל את עצמו עומד מול הרבי ואומר לו בהכנעה רבה: שמועה שמעתי שמעלת כבודו נותן עצות טובות ומועילות ביראת שמים, והואיל ואנכי איני מרוצה ממצבי בנושאים אלו, הרי שנפשי בשאלתי ובבקשתי לשמוע מפיו את עצתו אמונה כיצד אוכל לעלות ולהתעלות ביראת שמים טהורה?

הביט בו הרבי ואמר לו בניחותא: אומר לך את האמת: אין אני יודע ליתן עצות והדרכות כלאחר יד ובלא שאני יודע ומכיר את טיבו של האדם העומד מולי. רק כאשר הנני שומע את סדר יומו המלא והליכותיו של השואל, מבין אני את נבכי נפשו וסודות פנימיותו ומתוך כך יכול אני לתת לו עצות בחיזוק מידת היראת השמים שבקרב. אם אכן את נפשך לשמוע ממני עצה ותושיה, הואל נא לפרט לי את סדר יומך המלא, מבוקר ועד ערב, ואוכל ליעצך כהוגן.

הרגיש רבי הלל את עצמו שלא בנוח, וכי יעמוד ויפרט בפני אותו רבי כי הוא אב"ד ומורה צדק של העיר וכי מרביץ תורה והוראה הוא לעדרים. סבור היה כי יוכל להישאר באלמוניותו, והנה זקוק הוא לספר את כל שבחו בפניו ולהלל את עצמו ואת מפעלותיו. אלא שכבר לא נותרה בידו ברירה. הרבי הביט בו בעיניים שואלות ומצפות ורבי הלל נאלץ להשיב מפני הכבוד.

פתח רבי הלל ואמר כמכסה טפחיים: כפי שהרבי רואה, אנכי אדם זקן ובא בימים. עסקים ומסחרים כבר





ידע כי אין זה אלא הכוח שהגיע אליו ממרומים.

וזה לשון השפת אמת: ברש"י, עץ ארז' - 'שנתגאה'. 'ואזוב' - 'שישפיל עצמו' כו'. ולמה עץ ארז אצל הכפרה, שזה הוראה על מה שחטא וקילקל. אך כי השפלות צריך להיות על ידי זה עצמו שנתגאה, שצריך לידע, אף שיהיה מה שהוא, כשנתגאה ונדמה לו שיש לו להתגאות, הרי הוא שפל כתולעת ממש. כי כל הרצון מהשם יתברך להגיע לזה, לידע כי הכל ממנו יתברך. וכשחסר זה הכל הבל. ואא"ז מו"ר זצלה"ה אמר בשם הרב ז"ל מפרשיסחא על מה שנאמר 'מגביה שפלים ומשפיל גאים'. מאחר שמגביה השפל, למה משפיל כדי להגביהם. אך שמגביה שפלים, שישאר שפל אף שהוא מוגבה. עכ"ד. וזה מי שבאמת אף שייגביה אותו ידע כי הוא ממנו ית' הרי הוא מוגבה בידיעתו זאת. [וכן כתיב (ירמיה ט כב - כג) 'כֹּה אָמַר ה' אֵל יְתְהַלֵּל [חֶכֶם בְּחֻכְמָתוֹ וְאֵל יְתְהַלֵּל הַגְּבוּר בְּגִבּוּרָתוֹ אֵל יְתְהַלֵּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ]. כִּי אִם בְּזֹאת [יְתְהַלֵּל הַמְתְהַלֵּל הַשָּׁכַל וְיָדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי ה' עֲשֵׂה חֶסֶד מְשַׁפֵּט וְצִדְקָה בְּאֶרֶץ כִּי בְּאֵלֶּה חֲפֻצְתִּי נָאָם ה']]. וכן 'משפיל גאים' כי על ידי הגיאות הרי הוא שפל, כי נכרת משורש החיות שאין אני והוא יכולין לדור כו'. וכן איתא בזוה"ק מאן דהוא רב הוא זעיר כו'. וכן מי שיודע שהכל מהש"י ודבוק בשורש החיות הרי הוא רב. כי בוודאי אין המכוון להיות אדם עניו על ידי דמיון שקר, כי מה שנאמר במשה רבינו ע"ה 'עניו מאוד' אף שבוודאי ידע כי הוא הדעת של כל ישראל. אך על ידי שיודע היטב כי הכל מחיות השם יתברך. אם כן אף שבוודאי יש בכל עבודה נקודה מן האדם בעצמו והוא הרצון, מכל מקום אין ניכר מזה לאדם כלל לידע כמה יש בעבודתו מעצמו ורק הכל מהשם יתברך, ואיך יוכל להתגאות במה שאינו שלו. והגיאות עצמו הוא הסימן שהוא שפל באמת. וזהו הרמז בעץ ארז ואזוב כנ"ל.

ציינתי בתחילת דברי: יידע נא הרבי כי אני אינני מרוצה ממצבי ביראת שמים ובעבודת השם, ואבקש מהרבי ליתן לי עצה ותושיה כי השם הטובה עליו.

הציץ בו הרבי ואמר: כפי שהנני רואה ושומע, אתה מתפלל, אתה לומד תורה, אתה גם מלמד לאחרים ואף עוסק בצרכי צבור! בנוסף לכל אלה, מבקש אתה להיות גם מרוצה? או ואבוי יהיה אם בנוסף לכל זאת תהיה גם מרוצה...



על הפסוק (ויקרא יד ז): 'וְצִוָּה הַכֹּהֵן וְלָקַח לְמִטְהַר שְׁתֵּי צִפְרִים חִיּוֹת טְהוֹרוֹת וְעֵץ אֲרֶז וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאֵזוֹב, וּפִירוֹשׁ רִשׁוֹ: וְעֵץ אֲרֶז - לְפִי שֶׁהַגְּעִים בְּאֵין עַל גְּסוֹת הָרוּחַ: וּשְׁנֵי תוֹלְעֹת וְאֵזוֹב - מֵהַ תְּקַנְתּוּ וּיְתַרְפְּאוּ, יִשְׁפִּיל עֲצָמוֹ מִגְּאוֹתוֹ, כְּתוֹלְעֹת וְכֵאֲזוֹב, פִּירֵשׁ הַרְהִיק הַשֵּׁפֶת אִמְתוּ זֵיע"א (תרל"א) שאדם צריך לדעת כי גם אם יש בו מעלות רבות והוא גבוה כ'עץ ארז', אם הוא מתגאה וסובר שיש לו במה להתגאות, הרי הוא שפל כתולעת ממש.

מחדד רבינו השפת אמת: ענווה אין פירושה שאדם אינו יודע את מעלותיו ואת המעשים הטובים שהוא עושה, אלא שעל אף שהוא יודע מכל אלו, בכל זאת אין הוא שבע רצון מעצמו, מתוך שיודע שרק מאת השם הייתה זאת. אצל משה רבינו נאמר (במדבר יב ג): 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנִיו עָנִיו מֵאֵד מִכָּל הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה'. וכי לא יודע היה משה רבינו את מעלותיו שאין בדומה להם? אלא שענווה פירושה לדעת ולהכיר שהכל הוא מאת השי"ת.

זו הסיבה שגם בשעת הכפרה מביא המטהר את עץ הארז, את הסיבות שהביאו אותו לגאוותו, ואותן הוא מכניע בידיעה ברורה כי אין לו מה להיות מרוצה מעצמו ולהתגאות משל כוחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, אלא

אין מצויים לאדם בגילי, וכרגיל אצל אנשים זקנים ששנתם אינה טובה עליהם, הנה מתעורר אני כבר בשעת בוקר מוקדמת וקם ממיטתי. ובכן, מה אעשה כאשר אנכי מתעורר בשעת בוקר מוקדמת? עושה אני את מה שיהודים עושים: הרי אני הולך לבית הכנסת, ושם אני יושב ולומד עד תפילת שחרית. והואיל ועתותי מצויים בידי, מבקשים ממני מספר יהודים מבאי בית הכנסת שאלמד אתם משניות לאחר התפילה, ואני נענית לכך.

עם תום השיעור הנני הולך לביתי וסועד ארוחת בוקר קלה. לאחר שהנני מסיים את הסעודה, מה אעשה והרי הנני אדם זקן, והעסקים כפי שציינתי כבר ממני והלאה, ובכן, הנני יושב לי בביתי ולומד עד שעת הצהריים. לאחר ארוחת הצהריים, הריני נח מעט ומחליף כוח, ולאחר מכן מתחילים לבוא לביתי יהודים אשר יש להם דין ודברים כלשהו ביניהם, סכסוך בדיני ממונות או בנזקי שכנים וכיוצא בזה, כדי שאכריע ביניהם. אין הם מגיעים אלי אלא לפי שרואים הם אדם זקן, ובתום לבם הם חושבים שכפי הנראה הנני בעל נסיון חיים משנותי הארוכות, ובשל כך יש בדעתם כי אוכל לתווך ולפשר ביניהם ולהוציאם מן המחלוקת אשר נקלעו לתוכה.

כך נמשך הדבר עד מנחה. לתפילת המנחה כמובן שהנני הולך לבית הכנסת. גם לאחר תפילת מנחה עד שעת תפילת מעריב, מבקשים ממני מספר יהודים שאלמד אתם 'עין יעקב', ואני נענה לבקשתם. לאחר תפילת מעריב, יש קבוצת יהודים נוספת שרצונם ללמוד בצוותא 'א' בלעטיל גמרא', ואף את רצונם אני ממלא ומדי יום ביומו אני לומד עמם בצוותא דף גמרא.

עם תום השיעור בגמרא הנני שב לביתי, אוכל ארוחת ערב, והיות ואיני יכול לפנות לישון בשעה מוקדמת, יושב אני ולומד עד אשר אתעייף, ואז הריני הולך לישון. זהו סדר יומי, סיים רבי הלל באזני הרבי, אולם כפי שכבר





מלון ירוזן וזוזושים נלאים מלוקט  
מדברות קדשו ותורתו של  
רבי דוד חי אבניצרא שליט"א

# מִי־הֵיאָה

# חֹזֶה־הָאָ

חֹזֶה־הָאָ דְאֹרִי־הָאָ  
יְסוּד חֲדָשׁ וְנִפְלֵא עַל הַפְּרָשָׁה

## נגעי חברו ללמד על נגעי עצמו

שאלוהו תלמידיו מדוע אינו עוסק בגמרא הלא שנינו בדוד המלך ע"ה שביקש מהקב"ה שתיחשב אמירת התהלים כלימוד נגעים ואהלות, אם כן מוכח שהחשוב יותר הוא לעסוק בלימוד נגעים ואהלות ואילו תהלים יחשבו כמומס. ענה להם היהודי הקדוש, אמת שהעסק בנגעים ואהלות חשוב עד למאוד, אך כבר אמרו 'כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו', ובשביל שיוכל לראות את נגעי עצמו יש לו לומר תהלים שאז יאורו עיניו לראות נגעי עצמו ובכך יהיה בבחינת 'סור מרע', שכשאר רואה את נגעי עצמו מתבייש ושב בתשובה שלמה. לאחר מכן ישפיעו עליו שיוכל להיות 'אהלות' בבחינת 'אוהל שיכן באדם' (תהלים עח ט), שתשרה בו השכינה ויהיה מרכבה לבחינת 'עשה טוב'.

**האחים הקדושים הבינו שכל חטא הנראה אצל האחר רומז לנגעי עצמו**  
כיוצא בזה מסופר על רבותינו הקדושים **רבי אלימלך מליז'ענסק ע"ה** ואחיו **רבי זושא מאניפולי ע"ה**, שערכו גלות והיו עוברים מכפר לכפר ועושים תיקונים גדולים בנגלה ובנסתר, וכאשר היה בעל האכסניה קם לומר תיקון חצות היה שומע את רבי זושא מתוודה בפני אחיו רבי אלימלך על עוונותיו של בעל הבית כאילו והוא עצמו עשה אותם, ואחיו עונה לעומתו כי אכן חטא גדול חטא ויש לו לשוב מדרכיו וחיה, והיה מורה בפניו דרך תשובה ותיקון על חטאיו, מששמע מזאת בעל הבית נזעק ותעל שוועתו על גודל ריחוקו ועל רעתם הגדולה של מעשיו, כי הבין שברוח הקודש דיברו אורחיו הנעלים, ובעצם הן הם חטאיו ויש לו לשוב עליהם בתשובה שלימה, והיה מבקש מהאחים הקדושים שהיות ואף הוא חטא בכך וכך רוצה לדעת מהי דרך התשובה שיורוהו צדיקי אמת אלו.

וביארנו בזה, כי האחים הקדושים הבינו, כי אם הם רואים חטאים אלו באדם אחר ברי הוא שזה מסיבתם, שלא עבדו את ה' מספיק כראוי בדרגתם ובגרותם נכשל בעל האכסניה. ומיד שכקיבלו על עצמם דרך תשובה היה מתעורר במארחם הרורתי תשובה ותיכף קיים מודה ועוזב ירוחם.

ובזה יתבאר הפסוק (תהלים לט ט) 'מכל פשעי הצילני חרפת נבל אל תשימני', על ידי שאזכה להינצל מכל פשע ממילא לא אראה שום דבר חרפה אפילו אצל נבל, כי הנקי מכל דבר פשע אין מזמנים לו לראות שום דבר עוון באחר.

על כך אמרה תורה **והובא אל הכהן שיש לו לאדם ללכת לכהן שיורנו ולא יסמוך על עצמו**, וכמו שביארוהו חז"ל במשנתנו ואמרו 'כל הנגעים אדם רואה חוץ' - כל נגע וחיסרון שאדם רואה אצל חברו, 'מנגעי עצמו' - אות וסימן שמעוררים אותו מן השמים לפשפש במעשיו לראות נגע זה עצמו אצלו, כי בידוע שאם היה מתקן עצמו לא היה מגיע חברו לידי כך.

**דרך הצדיקים לפשפש בנגעי עצמם**  
על היהודי הקדוש **רבי יעקב יצחק מפרשיסחא ע"ה** מסופר, שהיה אומר תהלים קודם התפילה,

**זאת תהיה תורת המצרע ביום טהרתו והובא אל הכהן (יד ב).**

שנו חכמינו במשנה (נגעים פ"ב מ"ה): כל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו. ולמדו מן המקרא הזה דכתיב 'והובא אל הכהן' שמשמעו שיובא לפני כהן אחר ולא הוא עצמו.

ידועים דברי **הבעל שם טוב ע"ה** שאדם הרואה איזה דבר חטא אצל זולתו, בין ביחיד בין בציבור, הרי זה כאילו התבונן במראה וראה בה את חסרונות עצמו, כי האדם קרוב אצל עצמו ואינו רואה את מומיו שלו, ולפיכך הזמינו לו מן השמים לראות את החיסרון בחברו כדי שיתן דעתו לפשפש במעשיו ולהיטיב דרכיו, ואילו היה נקי מכל רע לא היו מזמנים לו מן השמים לראות או לשמוע שום דבר רע, ורק מחמת שהוא לקוי באותו ענין עוררו אותו לפשפש במעשיו.

## מִילְתָּא דְפְּלִיאָה

### לכל אחד בעולם תפקיד מיוחד שרק הוא יכול לעשותו

לכל אחד ישנה את העבודה המוטלת עליו, ומיום שנברא העולם אין דומה לחברו ואין דעת אדם דומה לדעת אדם אחר. וכמו שהביאו בגמרא (יומא לח.) את אמרתו של בן עזאי: 'בשמך יקראוך, ובמקומך יושיבוך, ומשלך יתנו לך'. אין אדם נוגע במוכן לחבירו, ואין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלא נימא! ויש לפרש, שהוא על דרך האמורה בזית (פאה פ"ז מ"א) שניכר בשמו במעשיו ובקומתו, כך יש לו לדעת כי לכל אחד יש את השם הייחודי שלו וכן את המעשים המיוחדים רק לו ויכולים לצאת לפועל רק כשהוא עושה אותם, ומשכך ניכר גם מקומו כי כל אחד תורם בדרכו הוא להצלחת עבודת המלך יתברך שמו ויתעלה.

ואינו משל בעלמא, אלא כך ברא הקב"ה את עולמו שמאחר וכל כוונת הבריאה לכבודו יתברך, 'לכן מיום ברא אלקים אדם עד סוף כל הדורות אין לך יום שוה לחבירו ואין לך שעה ורגע נעשה שווה לחברו, בענין הנהגת כל העולמות מרום העליון עד סוף המדרגה השפל, ומעולם לא היה ולא יהיה מששת ימי בראשית עד סוף, שום שני רגעים שווין ושני בני אדם שווין, שאם כן השני למה' (פרי הארץ וישב ד"ה אמרו רבותינו). וכך מובא מהאר"י הקדוש (עץ חיים שער ג' פ"ב): 'שאין לך יום שדומה לחבירו ואין צדיק דומה לחבירו ואין בריה דומה לחבירתה וכל הנבראים כולם לצורך גבוה וכו' לכן היה צריך באלו העולמות טוב ורע ובינוני ובכל אחד מינים לאין קץ'.



## שבת הגדול

### ראשית אומתנו במסירות נפש

בעיניהם להיפטר ממנה, והיו מוכנים למסור נפשם על כל אחת ממצוות התורה, ואפילו מצוה קלה שאין אנו מחויבים למסור נפשתינו עליה, היו האבות מוכנים בכל עת למסור נפשם בעדה אחר שזה כל חיותם בעולם. [שקודם התורה מי שהיה עובד ה' היה רק במסירת נפש בפועל ממש, ולכן לא היה קיום, רק כשנתן הקדוש ברוך הוא לנו התורה ומצוות הם דרכים שיכולין להיות עובד ה' בחיים בעולם הזה, וזה הרבותא שכתוב בתורה אשר יוכל האדם לעשות אותם 'וחי בהם' (שפת אמת פר' תולדות תרמח ד"ה במדרש לבית)].

#### עבד ה' האמיתי נפטר מכל צרותיו

כאשר מקבל על עצמו עבדות שלימה כדרך אבותינו הקדושים הרי שזוכה להסיר מעליו מוטות עול הגלות. שכך אומרים בהלל (תהלים קטז טז) 'אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי'. ויש לפרש, כי לעתים באים על האדם מיני יסורים בכדי לעורר אותו לעבודת ה', ואם האדם מתעורר מעצמו לעבודתו יתברך שוב אין צורך להביא עליו יסורים. ועל פי זה יתבאר לשון הכתוב 'אני עבדך בן אמתך', כי העבדים נחלקים לשני מינים, יש עבד שזה מקרוב הובא אל בית אדוניו ובכל שעה הוא מטכס עצה איך להימלט לחופשי. מאידך יש עבד שנולד לאימו שאף היא שפחה בבית האדון, וכיון שהוא בן שפחה ומשפחתו משפחת עבדים אינו חפץ כלל לצאת לחורין ובכל אשר יפנה שם עבד עליו.

בכך מבואר לשון הפסוק: מאחר ואני 'בן אמתך' כעבד בן עבדים אין בליבי שום מחשבה לפרוק מעלי עול העבדות, ואם כן 'פתחת למוסרי' כי אין עוד צורך לאסור ולקשור אותי במוסרות, וגם בלעדיהם לא אבקש להשתמט מעול עבודתו יתברך.

הטבע, והוא דרך התורה שניתן לבני ישראל בכח מעשה האבות, שהוא הנהגה שלמעלה מן הטבע שנק' אש דת שהמשיך משה רבנו ע"ה הנהגה חדשה לבני, ולכן עתה הוא חיוב מצות עשה לכל איש מישראל למסור נפשו על ג' עבירות כמו שכתוב 'ונקדשתי' כו', וכל זה על ידי מעשה האבות, מה שמקודם לא היה נמצא כח זה בעולם].

#### מצות פסח שקולה כתר"ג מצוות

וזוהי חשיבותו של קרבן פסח, כי מצות הפסח כוללת בתוכה את כל מצוות התורה, מאחר שבה הכניעו את כוח עבודה זרה של מצרים [כמאמרם ז"ל (שמות רבה טז ב) 'משכו וקחו לכם' (שמות יב כא), כלומר משכו ידיכם מעבודת כוכבים, וקחו לכם צאן ושחטו אלהיהם של מצרים ועשו הפסח. והיינו כי עבודתם של מצריים היתה לטלה ובני ישראל שחטו אותו לנגד המצרים במסירות נפש], ומכוחה נכנסו בקבלת עול תרי"ג מצוות. רמז לדבר כי 'פסח' במילואו - פ"ה סמ"ך ח"ת עולה במספר תרי"ג, לרמז שכולל כל תרי"ג מצוות, וזהו גם הרמז בדברי חז"ל (זבחים פ"ה מ"ח) הפסח אינו נאכל אלא למנוייו, שיש למנות את ה'פסח' במילוי אותיותיו כדי לעמוד על סודו המכוון כנגד תרי"ג מצוות.

לפיכך כל הירא וחרד מה' יתברך וחפץ לעבדו עבודה תמה ונקיה בלב שלם ובנפש חפצה כעבד נאמן לפני אדונו וכבן המשרת לפני אביו, הרי הוא מקיים את כל מצוות ה' במסירות נפש כפי הטבוע בנפש כל יהודי, וזהו הלימוד מהאבות הקדושים אשר היו מקיימים כל מצוות תורה אפילו שלא הצטוו עליהם (ראה יומא כח, ב), ובנבואתם זכו להשיג כל התורה ומצוותיה בעמל וביגיעה, ואף מצוה לא הייתה קלה

סימן לבנים נתקיים כבר בארץ מצרים, שמסרו בני ישראל נפשם בלקיחת קרבן פסח שהוא יראתם של מצרים כדאיתא בטור (או"ח סי' תל): שבת שלפני הפסח קורין אותו שבת הגדול, והטעם לפי שנעשה בו נס גדול, שפסח מצרים מקחו בעשור [וכו'] ולקחו להם כל אחד שה לפסחו וקשר אותו בכרעי מטתו, ושאלום המצריים למה זה לכם והשיבו לשחטו לשם פסח במצות השם עלינו, והיו שיניהם קהות על ששוחטין את אלהיהן ולא היו רשאים לומר להם דבר, ועל שם אותו הנס קורין אותו שבת הגדול.

והרי הכתוב מעיד ואומר (ירמיה ב ב) 'זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צידה אלא האמינו בה' והלכו אחר דברו [מגיד שבחן של ישראל, שלא אמרו היאך נצא למדבר בלא צדה אלא האמינו והלכו, הוא שמפורש בקבלה 'זכרתי לך חסד נעוריך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', ומה שכתב מפורש אחריו 'קודש ישראל לה' וגו' (רש"י שמות יב לט)], וכן היתה הליכתם במדבר הגדול והנורא ארבעים שנה, וגם בכניסתם לארץ לא הרהרו כיצד יתגברו על כל המלכים והאומות ששכנו שם, וכל כוחם היה מירשת האבות הקדושים שתהיה כל הנהגתם למעלה מדרך הטבע, כי הבא לעבוד את ה' יתברך ולקיים את התורה אין לו דרך אחרת, אם לא במסירות נפש שלא על פי חוקי הטבע.

[וראה בשפת אמת (נח תרמ"ד ד"ה איתא נח): אברהם אבינו ע"ה היה חסיד לפני משורת הדין, והוא בכח מסירת נפש שמסר עצמו בעבור קדושת שמו יתברך, אם כן בחר לו דרך למעלה מן

א. פנים יפות (פר' בא יג ח), ובוזו פירש שם את האמור בהגדה של פסח, שהבן הרשע שהפקיע עצמו ממצוות הפסח הרי כופר בעיקר והוציא עצמו מן הכלל, ופירש הדברים שהוציא עצמו ממצוות הפסח שהיא כוללת כל המצוות ולכן הוא ככופר בעיקר. וראה עוד שם (פר' תולדות כו ח) שפירש על פי זה דברי יצחק אבינו 'ואוכל מכל', כי הגדי שהביא לפני יעקב אבינו היה כנגד קרבן פסח (פרקי דר"א פ"ב), וזהו 'ואוכל מכל' שהיה נכלל באכילתו כלל תרי"ג מצוות.



### מים שלנו - ביטול ודביקות לצדיקים

מצד עצמם לעלות לגבוה, אבל אם הם מתבטלים לצדיקים זוכים להתעלות יחד עמם לריח ניחוח [תפארת שלמה (פר' צו ד"ה כל זכר)]. וזהו הרמז בדברי חז"ל (זבחים פה:): הפגול והנותר והטמא שהעלן לגבי המזבח פקע איסור מהן, הפגול והנותר והטמא רמז על בני"ש שנמצא בהם פסול ואינם ראויים להיקרב על המזבח, ומכל מקום אם עלו על המזבח לא ירדו, כי המזבח הוא רמז על הצדיק, ואם כבר עלו יחד עמו זכו להתעלות ושוב לא ירדו (תפארת שלמה פר' פנחס ד"ה בזבחים)].

#### אמונה בדברי חכמים הנלמדת מבני פפוניא

ועיקר הביטול לצדיקים הוא האמונה בהם ובדבריהם, וגם אם אין דבריהם מובנים לשומע אותם, צריך האדם לכפות עצמו להקשיב לדבריהם ולנהוג על פיהם כשור לעול וכחמור למשא. וזהו הלימוד הגדול שלימדונו חז"ל הקדושים בדבריהם, שהיה רב מתנא מצווה לבני פפוניא להשתמש ללישת המצות במים שלנו, ולא הבינו השומעים כוונתו ובאו אליו כולם עם כדים לקבל בהם את מימיו שלו, והסביר להם רב מתנא שכוונתו היא למים שלנו לינת לילה. הקשה הגאון בעל חוות דעת ע"ה באחת מדרשותיו, יש להתבונן, לשם מה ספרה הגמרא את טעותם של בני פפוניא, ואיזה לימוד ותועלת אפשר לקבל מסיפור זה.

וביאר, שלימוד גדול טמון במעשה זה, עד כמה גדולה היתה אמונתם התמימה של בני פפוניא, וגם כששמעו מרבם דבר כה תמוה שהמים שלו הם לבדם ראויים ללישת המצות, בכל זאת לא הרהרו אחר דבריו, וקבלו את הדברים כפשוטם ובאו לפניו שיתן להם את מימיו ללוש בהם מצות, ואף שיכלו להבין שכוונתו למים שלנו לינת לילה, מכל מקום רצו לצאת גם ידי הספק שמא נכלל בדבריו גם מעלת מימיו שלו, ולא הרהרו אחריו אלא החמירו על עצמם גם בענין זה לבקש ממנו את מימיו שלו. ומכאן הלימוד להאמין באמונה פשוטה ותמימה בדברי חכמים בלי שום הרהור ובזה יוכל לקבל מהם אורחות חיים.

דברים בטלים וכל דיבוריהם הם כדי לרומם בהם את האדם המדבר עימם.

#### גם התלמידים מסייעים לרבם בעבודתו

וכמו שהתלמידים מקבלים סיוע מקרבתם לצדיק, כך גם הצדיק יש לו סיוע מחמת דבקות תלמידיו בו, וכפי התקשרות התלמידים ברבם כך הוא מוסיף עוז ותעצומות בעבודת ה', וכמו המעשה המפורסם אצל הבעל שם טוב ע"ה שהיה דרכו להאריך בתפילתו והיו תלמידיו ממתנינים עד שיסיים מרוב אריכות התפילה, והתחמקו בשקט מבית המדרש כדי להשיב נפשם בטעימה קלה, וכשחזרו למקומם מצאו לפליאתם שכבר סיים רבם את התפילה, והסביר להם הבעל שם טוב שהתקשרות התלמידים מסייעת לרבם להתעלות בעבודתו, ועכשיו כשיצאו מבית המדרש אף שלא הרגיש ביציאתם מכל מקום לא היה לו הסיוע מכוחם ונאלץ לקצר בתפילתו, ונמשל הצדיק כמו אדם העולה לראש הסולם ותלמידיו הם כמו השליכות שבסולם, ואם אין התלמידים מתקשרים עם הצדיק אין בכוחו להתעלות על גביהם ולהגיע לרום מעלתו.

#### בני אדם נמוכים מתעלים בזכות הצדיק

ואפילו בני אדם נמוכים ושפלים יש להם עליה על ידי התקשרותם עם הצדיק, וכמו שמוצאים בדיני הקרבנות שעצמות וגידים של הבהמה אינם ראויים לעלות על גבי המזבח, אבל אם עודם מחוברים לבהמה הרי הם קרבים יחד עם הבהמה [ראה במשנה (זבחים פה:): הצמר שבראשי כבשים, ושער שבזקן תישים, והעצמות והגידים והקרנים והטלפים, בזמן שהם מחוברים יעלו שנאמר (ויקרא א ט) 'והקטיר הכהן את הכל', פירשו לא יעלו שנאמר (דברים יב כז) 'ועשית עולותיך הבשר והדם'], והוא רמז לאנשים נמוכים שאינם ראויים

בגמרא (פסחים מב.) אמרו: אמר רב יהודה, אשה לא תלוש אלא במים שלנו. דרשה רב מתנה בפפוניא. למחר אייתו כולי עלמא חצבייהו ואתו לגביה, ואמרו ליה, הב לן מיא. אמר להו, אנא במיא דביתו אמרי. לא לחינם סיפרו לנו חז"ל סיפור זה הנראה כמליצה. אלא לימוד גדול לימדונו חכמינו ז"ל בדיני מים שלנו שהם תחילת ההכנה של אפיית המצות.

דהנה, הדבקים בצדיק זוכים להתעלות יחד עמו, וגם אנשים פשוטים שלעצמם אין בהם חיות דקדושה, על ידי דביקות בצדיק זוכים להידבק גם כן בקדושה, וכמו שמוצאים במצות הקהל שהמלך קורא בתורה באזני כל העם, ואפילו שכל יחיד ויחיד יכול להסתכל בעצמו בחומש מכל מקום המלך קורא באזני כולם, כדי שישמעו כולם מפיו ויתעוררו בכך לשמור את התורה, כי המלך לבו לב כל העם, ובכוחו לעורר את כל המקשיבים לקולו.

#### הצדיק מחיה את הדבקים בו

והצדיק דומה לאילן והדבקים בו דומים לענפי אילן, וכמו ענפים יבשים כל זמן חיבורם באילן הם מקבלים ממנו חיות, ויש להם תקוה לשוב ולפרוח ולעשות פרי, ומאידך ענף שהוא פורח ומלבלב אם ייתלש מהאילן יתייבש במהרה ולא יוסיף לעשות פירות, כך גם נשמת ישראל כל עוד שהיא דבקה בצדיק יסוד עולם יש לה ממנו חיות, וביכולתה לשוב ולפרוח ולעשות פרי, ואם ח"ו נפרדה מדבקותה בצדיק לא ירחק היום עד שתהיה כציץ נובל וכחרס נשבר [בשם הרה"ק רבי משה מקוברין זלה"ה].

#### שיחת חולין של תלמידי חכמים

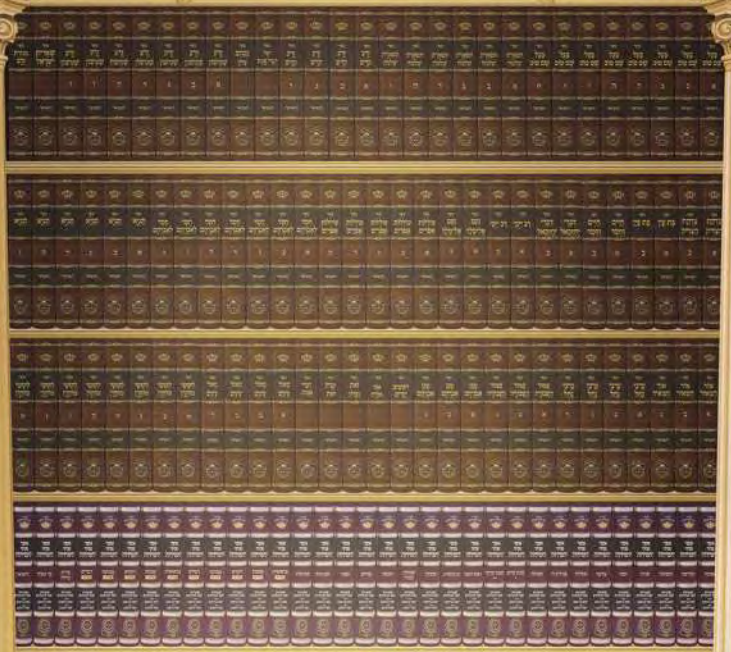
ובלי כח הצדיקים אי אפשר לבוא לידי שום התעלות והתרוממות, ויש בני אדם שבזכות תורתו ותפילתו של הצדיק הם זוכים להתרומם בעבודת ה', ויש בני אדם שאי אפשר לרוממם בכוח התורה כי אם בכח דיבורי חולין של הצדיק, כמו שנרמז בדברי חז"ל (סוכה כא:): שגם שיחת חולין של תלמיד חכם צריכה לתמוד, ואין בדיבורי החכמים שום







דברי יחזקאל  
 בני יששכר  
 בת עין  
 אור לשמים  
 תפארת שלמה  
 צדקת הצדיק



אוהב ישראל  
 עבודת ישראל  
 מאור ושמש  
 מנחם ציון  
 יסוד העבודה  
 זרע קודש



בעל שם טוב  
 תולדות יעקב יוסף  
 נועם אלימלך  
 קדושת לוי  
 חיים וחסד  
 יושר דברי אמת

**לזכות עופר פנחס בן צילה שיחי' · קרן בת רונית שתחי' טל**  
 אדמונד שיחי' בן איזה · רונית בת ינינה יעל · בנימין בן אסתר כל יוצאי חלציהם שיחי'  
 להצלחה רבה ומזפלגה בכל מעשה ידיהם, ולאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות ונחת  
 לעילוי נשמת צילה בת דורה צביה ומאיר ע"ה ·

☎ להצטרפות חייג עכשיו: 04-8628888 ודגליון בדרך אליך

You can now subscribe and get journal delivered to your door.  
 Call 718-407-2479 or email [otzarpninei@gmail.com](mailto:otzarpninei@gmail.com)